Է. ՏԱՐԻ 1825 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 24 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 4 ԸՆԹԼԻՊ 1307 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԱՐԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ԹԵՐԹԱՆՈՑ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեանց-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գնահատակ արժէք	160
» » Վեցմսեայ » »	80
» » Երեքմսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներէն տարեկան գրանց	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս գրկուած լրագրոց գումարը ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՍՈՎԱՑԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. Տէրութեան մեծագոյն փառքերէն մին իւր ծովային փառքն է։ Բնական դրից դերազանցութեան վրայ օսմ. նաւատորմն ի վաղուց անտի աւելցուցած է զինուորական դերազանցութիւն մը, կարեւոր յաղթութեամբ երեւելի տեղ մը գրաւելով Եւրոպոյ և Ասիոյ ծովային տարեգրութեանց մէջ։ Եթէ հին դրութեամբ նաւատորմերու մէջ յանցելումն օսմ. նաւատորմը նշանաւոր դիրք մը կը գրաւէր, նոր ժամանակներս ալ նոյն նաւատորմին արուեստին պահանջմանց համապատասխան վիճակի մէջ դնելու համար չանք և զոհողութիւնք չեն խնայուիր։ Զրահաւոր նաւատորմին հաստատուելէն ի վեր, Թուրքիա իւր զրահաւորներով նաւային Տէրութեանց կարգին մէջ դիրք մը բռնած է, և այս վիճակ ո՛չ նուազ կը զօրացնէ Օսմ. Տէրութեան քաղաքական դիրքը։ Բայց մարտանաւք միշտ փոփոխութեանց ենթակայ են, նաւային ճարտարագիտութիւնը միշտ նորանոր հրաշակերտներ կ'արտադրէ, և իւր շահուց եւ արժանապատուութեան դիտակցութիւնն ունեցող կառավարութեան մը պարտաւորութիւն է ամենայն աշխոյժութեամբ և գործունէութեամբ երկրին նաւատորմը ժամանակին յառաջդիմութեանց համընթաց պահել։

Օսմ. Տէրութեան բախտն է որ իւր զինուորական և նաւային զօրութեանց վերին տեսչութիւնը կը գրաւուի Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Կայսեր ձեռաց մէջ, որ հոգածու է այս զօրութիւններն աւելցնելու և ընդարձակելու։ Իւր կայսերական իշխանութեան օրով օսմ. բանակի և օսմ. նաւատորմի վերակազմութեան համար շատ մը կարեւոր տնօրինութիւնք եղան, որոց արդիւնքը կը վայելէ Տէրութիւնը։ Ն. Վեհափառութեան կամաց և հրամանաց թարգման և գործադրիչ եղած է ծովային նախարար Վսեմ. Հասան փաշա, որ օսմ. նաւատորմին ու նաւարանին վիճակը բարւոքելու և բարձրացնելու համար կարեւոր միջոցներ ի գործ կը դնէ։ Դիտելի պարագայ մ'է որ ցայս վայր Եւրոպայէն գնուած կամ արքունի նաւարանին մէջ եւրոպացի վարպետներու ձեռամբ շինուած մեքենայներն և այլ գործիքներն յետ այսորիկ բնիկ գործաւորաց ձեռամբ շինել տալու հոգ կը տարուի։ Ն. Վսեմութեան տնօրինութեամբ, քանի մը հարիւր աշկերտներ առնուած են արքունի նաւարանն, ապագայ վարպետներ պատրաստելու համար, և արդէն օսմ. զրահաւորաց և այլ մարտանաւուց մէջ հաստատեալ ելեկտրական կանթեղներ և այլ կարգ մը ճարտարուեստ գործիք արքունի նաւարանի գործարանները կ'արտադրին։ Օսմ. նաւատորմին վերջին ժամանակաց մէջ կրած բարւոքման յայտարար նշաններէն մին է որ այսօր օսմ. դրօշը կը պարզուի հեռաւոր ծովերու մէջ ուր ցարդ չէր երեւցած օսմ. մարտանաւ մը։ Անընդհատ գործունէութիւնն մը կը տիրէ արքունի նաւարանին մէջ, և մերթ ընդ մերթ հոյակապ հանդէսներ, նման անցեալ աւուր գեղեցիկ հանդիսին, կուգան ցոյց տալ աշխարհի առջեւ թէ այդ գործունէութիւն շատ արդիւնաւոր է երկրին նաւային զօրութեան տեսակէտով։ Կարեւոր յաւելումներ եղան օսմ. նաւատորմին վրայ, նոր զրահաւորներ, սրընթաց մարտանաւեր և բազմաթիւ թորփիտոնաւեր և փոխադրանաւեր շինուեցան, և գտնուած մարտանաւք կարեւոր նորոգութիւններ կրեցին, և որ առաւելն է՝ այս ամէն աշխատութիւնք դեռ յառաջ կը տարուին՝ մտաւոր ապագայի մէջ աւելի մեծ զօրութիւն մը խոստանալով օսմ. նաւատորմին։

Ապաքէն եւրոպեան լրագրքը եւս կը հաստատեն թէ նորաշէն մարտանաւուց ի ծով ելնելման արարողութիւնն, որոյ նկարագրութիւնն հրատարակեցինք անցեալները, Թուրքիոյ տարեգրութեանց մէջ նշանաւոր իրողութիւն մը կը կացուցանէր։ Մեք ալ կրնանք յաբել թէ այդ փառաւոր հանդէս ծովային նախարարին արդիւնաւոր պաշտօնավարութեան փայլուն ապացոյցներէն մին կը կացուցանէր։ Ո՛չ միայն պատերազմական այլ և առեւտրական նաւատորմին բարենորոգման համար եղած տնօրինութիւնք ուշադրաւ են յոյժ։ Մախսուսէի վարչութիւնն հետզհետէ նոր շոգենաւեր կը դնէ, և հեռաւոր նաւահանգիստներու շոգենաւեր բանեցնել կը սկսի, այս կերպիւ տակաւ ստանալով առեւտրական շոգենաւային ընկերութեան մը նկարագիրն, ըստ օրինակի եւրոպական համանման ընկերութեանց։ Բերկրալի պարագայ մ'է ուրեմն որ Վեհ. Սուլթանը, Տէրութեան նիւթական ու բարոյական զօրութեանց աճման ու զարգացման համար իւր խիստուն հոգածութեամբ, կը բարեհաճի իւր թանկագին վստահութեամբ պատուել ծովային նախարարն, որ իւր պաշտօնավարութեան ցայս վայր տուած արդեամբք արժանի կը հանդիսանայ այդ բարձր վստահութեան։

Լրագրաց ընթերցողք գիտեն թէ այս պահուս եւրոպեան Տէրութիւնք դրամական ո՛րպիսի մեծ զոհողութիւններ սիրով յանձն կ'առնուն իրենց զինուորական և վաճառականական նաւատորմերը զօրացնելու համար։ Թողով Անգլիոյ և Ֆրանսայի պէս Տէրութիւններ որք միլիոնաւոր ոսկիներ մէկէն կուտան ամէն տեսակ և ամէն ձև մարտանաւուց շինութեան համար, Յունաստանի պէս փոքր Տէրութիւն մը անգամ Ֆրանսայի նաւարանաց մէջ իւր հաշուոյն նոր զրահաւորներ ու թորփիտոնաւեր շինել տալու համար դրամ կը դնէ։ Բնական է որ օսմ. ծովային նախարարութեան և նաւատորմին համար դրամական զոհողութիւնք չխնայուին, և այս սկզբունքով օսմ. նաւատորմին համար վատնուած դրամք արդիւնաւորապէս գործածուած կրնան համարուիլ։

Ցուսալի է որ Վսեմ. ծովային նախարարը տակաւին երկար տարիներ վայելէ իւր Օգոստափառ Վեհապետին բարձր վստահութիւնն, յօգուտ օսմ. նաւատորմին որ այնչափ բան պարտական է այս վարչութեան մէջ ցոյց տրուած աշխոյժութեան, գործունէութեան ու ճարտարութեան։ Երբ քաղաքական հորիզոնին վրայ մթին ամպ մը երեւի, օսմ. հայրենասէրք անշուշտ վստահութեամբ պիտի նային օսմ. նաւատորմին, զոր մեծապէս բարւոքած և զօրացած պիտի գտնեն Վեհ. Սուլթան Ապտ-իւլ-Համիտ Կայսեր իշխանութեան շնորհիւ, որոյ հրամանները ճշդիւ գործադրելու չանք կը ցուցնէ Վսեմ. ծովային նախարարը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՐՄԱՆԻՔ Ե՞ԱՓԻՒԼ

Գերման լրագրքը կը ծանուցանեն թէ Վիսման հաղարապետին հրամանաց ներքեւ գերմանական արշաւանք մը կ'ուղղուի դէպ ի Ափրիկէի ներսերը, ապրիլ ամսոյ սկիզբն։ Այս նպատակաւ 1,400 սեւամորթ բնիկներու նոր զօրագունդ մը կազմուած է, որք բաղխարուածեան հրացանօք կը զինուին։ Վիսման հաղարապետ իրեն հետ կ'առնու 20 թնդանօթներ, և մի քանի դեռային շոգենաւեր։ Գերման կառավարիչը ճամբուն վրայ ամուր կայարաններ պիտի հաստատէ, և Ափրիկէի ներսերը պիտի բանայ եւրոպան եւ մանաւանդ գերմանական շահագործութեան առջեւ։

Ի ՊԵԼՃԻՈՒ

Պելճիոյ կաթոլիկները շատ գոհ են պապական թղթատուութենէն որ զիրենք զերծ կը կացուցանէ Մեծ Պահքի ծոմէն ու պահեցողութենէն։ Կաթոլիկ եպիսկոպոսունք, այն երկրաց մէջ ուր Ինֆլուենցա ճարակած է (և ո՞ւր չէ ճարակած), պապական թղթատուութիւն ի կիր առնելով, մինչեւ Աւագ Շաբաթ զերծ կը կացուցանեն իրենց ժողովուրդը, բայց այն սուրբ շաբթուն մէջ պահեցողութիւնն հարկաւոր կը դատեն։

—Այն ընկերութիւնք որք ապահովագրած էին Լէոպոլտ թագաւորին հրկիզեալ դղեակին կահկարասիքն, երկու միլիոն 86,000 ֆր. վճարեցին ի փոխարէն հրդեհին պատճառաց վնասուց։

—Կը յիշուի թէ Անվէրսի փամփուտի գործարանին մէջ տեղի ունեցած պայթման պատճառաւ ֆրանսայի վաճառականն այդ գործարանին տէրն՝ երկամեայ բանտարկութեան և դրամական տուգանաց դատապարտուած էր, իբր անհոգութեամբ պատճառ լինելուն համար այդ աղէտին ուր շատեր իրենց կեանքը կորուսին։ Պ. Քորվիլէն վերաքննութիւն պահանջած էր։ Պելճիական Վերաքննիչ Ատեանն ո՛չ միայն չջնջեց այս վճիռ, այլ առաւել եւս սաստկացուց, երկուքի տեղ հինգ ու կէս տարւոյ բանտարկութեան դատապարտելով զՊ. Քորվիլէն և դրամական տուգանաց ու հատուցմանց դումարներն եւս աւելցնելով մեծապէս։

ԴԷՊԻԲԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Վերսալէի եպիսկոպոսը փետր. 16ին սկսաւ հանդանակութեան ի նպաստ կառուցման ժանն մ'Արքի արձանին և մատրան ի Վ.քուլէօռ, ուր Օրլէանի դիւցազնուհին ապաստութիւն ընդունած էր։ Փարիզի արքեպիսկոպոսը, Պրոյլիի դուքսը, Պ. Փասթէօռ և ուրիշ շատ մը երեւելիք ներկայ էին։ Մասլէնի եկեղեցւոյն մէջ ազգային դիւցազնուհւոյն վրայ քարոզ խօսելէն ետքը, եպիսկոպոսն հանդանակութեան ելաւ ներկայից մէջ, և 5,000 ֆր. հաւաքից։ Բէպէքի Քանտական նահանգին երկրագործական պաշտօնատան խորհրդական Պ. Լասպել հանդանակութիւն մը սկսաւ Բանատացւոց մէջ։ Բայց անդին Ցորէմի, ժանն մ'Արքի ծննդավայրը, խնդիր կը յարուցանէ թէ դիւցազնուհւոյն յիշատակարանն աւելի բանաւոր է ի Ցոմրէմի կառուցանել քան ի Վ.քուլէօռ։

—Երեք ընտրութիւնք որք փետր. 16ին տեղի ունեցան դաւառաց մէջ՝ Հանրապետականաց նպաստաւոր արդիւնք տուին։ Այս ընտրութեանց մին ի Բոսպիքա էր, ուր Հանրապետական մ'ընտրեցաւ Մուլթէտօ կոմսին տեղ։ Այս իրողութիւն կ'ապացուցնէ թէ Փարիզի և արուարձանաց ընտրողք՝ Պուլանժէականները վերընտրելով՝ ուզած են բողոքել Պուլանժէականաց ընտրութեան բեկման և Պ. Ժոֆրէնի ընտրութեան վաւերացման դէմ։ Իսկ դաւառք հաւատարիմ կը մնան Հանրապետութեան, և կը մերժեն բռնատիրական ձեռնարկութիւնները։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Փարիզէ կը գրուի թէ մարտ 13ին կ'աւարտի Ֆրանսայի և Թուրքիոյ առեւտրական դաշնագրին պայմանաժամն։ Այս առթիւ ֆրանսական կառավարութիւնը բանակցութեան մտած է Բ. Դրան հետ։ Դրեցինք արդէն թէ բանակցութեանց նպատակն այդ դաշնագիրը նորոգել չէ։ Ֆրանսայի միւս ամէն դաշնագրաց պայմանաժամն աւարտելու վրայ է, և Ֆրանսայ ցուզեր այժմէն Թուրքիոյ հետ այնպիսի տրամադրութիւններ կնքել որք յետոյ իւր գործողութեան ազատութիւնը կապան միւս Տէրութեանց նկատմամբ։ Բայց անհրաժեշտ է առժամանակեայ կարգադրութիւն մը կնքել Թուրքիոյ հետ, առեւտրական յարաբերութիւնները բոլորովին չխզելու համար։ Առ այս պէտք է դիմել 1802 տարւոյ կարգադրութեանց։ Բ. Դուռն յանձնաժոյ հաւանած էր Ամիէնի դաշնագրոյն ընդ մէջ Պոնապարթի՝ Առաջին Հիւպատի Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Սպանիոյ և Հոլլանդեան Հանրապետութեան։ Բայց Պոնապարթի Սուլթան Սելիմի հետ յատուկ դաշնագիր մը կնքել կ'ուզէր։ Երեք ամիս առաջ ի Փարիզ Թուրքան կնքեց քաղաքական դաշնագիր մը Թուրքիոյ հետ, որոյ Թ. յօդուածը կը տրամադրէ։ «Ֆրանսական Հանրապետութիւնն և Բ. Դուռը, փափաքելով ամենէն աւելի նպաստաւորեալ ազգի դրութիւնն ընծայել միմեանց փոխադարձաբար, այս դաշնագրով կը համաձայնին իրարու տալ այն ամէն առաւելութիւններ զորս կրնան տալ կամ տուած լինել ուրիշ Տէրութեանց, ճիշդ այնպէս իբր թէ այն առաւելութիւնք նշանակուած լինէին դաշնագրոյս մէջ։» Ընդհանուր տրամադրութիւն մ'է այս։ Առեւտրական նշանակութիւնն ալ կրնա՞ ունենալ։ Այս է Ֆրանսացի և օսմանեան դիւանագիտաց քննութեան առարկան։ Համաձայնութիւնն անհնար չի թուիր։

Այս պահուս ի Փարիզ ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը կը կատարի Ֆրանսայի առեւտրական շահուց վրայ, և ընդունելիք մաքսային նոր դրութեան վրայ։ Ցիսուն և հինգ անդամ ներէ բաղկացեալ մաքսային մեծ ճանաչաժողովը խորհուրդ է տուած այս կենսական խնդրոյ քննութեան մէջ, որ խորհրդարանէն դուրս Ֆրանսայի ամէն անտեսագիտաց ալ ուշադրութիւնը կը գրաւէ մեծապէս։ Կենսական ըսելով չենք չափազանցեր, քանի որ Ֆրանսայի արտաքին վաճառականութիւնը տարին 1050ն միլիառ ֆրանքի կը հանի։

ԹՈՒՆՈՒԶ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍ

Ֆրանսացիք չեն դադրիր ընդդատիլէ Անգլիացւոց ընթացքն յեղիպտոս։ Անգլիացիներն ալ մերթ ընդ մերթ դիտողութիւններ կ'ընեն ի Թունուզ Ֆրանսացւոց ընթացքին վրայ։ Բայց այս օրերս Թունուզի առեւտրական սենեկին Ֆրանսայի անդամք յիշատակագիր մը մատուցին Թունուզի ֆրանսական գործակատարին, այնպիսի վիճակ մը պարզելով որ շատ հեռի է բարգաւաճ լինելէ։ Այս Ֆրանսացիք կ'ըսեն։ «Թունուզի ներժեան ծանը տարտնապն անժխտելի իրողութիւն մ'է։ Գործերը կանգ առած են։ վարկ անհետացած է։ մշակեալ հողին տարածութիւնը նուազած է մեծապէս։ եկամտացոյցը մեծկակ բաց ունի, և եթէ ընդունուած դրութիւնը չբարեփոխի լրջօրէն, սեղանաւորական և տնտեսական ծանրագոյն աղէտք անխուսափելի են Թունուզի երկրագործական և առեւտրական կեդրոններուն մէջ։»

Այս վիճակին պատճառ կը ցուցնեն սա իրողութիւնները։ Ա. Ֆրանսական օրէնք և հաստատութիւնք յանկարծ ի գործ դրուած են Թունուզի մէջ։ Բ. Ուշադրութիւն չընծայուիր երկրագործութեան և մշակեալ հողին տարածութիւնն աւելցնելու։ Դ. Եկամտաբերումներ կ'ընէր առ Ֆէրնանա «Որքա՛ն երջանիկ եմ»։ Ցուզուզմը կարի սաստիկ եղած է իրեն համար։ Չէ կրցած դիմանալ անոր։ Եւ մեկնա՞ծ է, յաւիտենապէս։

Հէգ կինը խենդ կը դառնայ։

—Կարելի բան չէ, կըսէ, ո՛չ։ Աստուած այսպէս չուտով չկրնար առնուլ զինքը ձեռքէս...

Եւ ահա կ'սկսի քայլել խուցին մէջ, ձեռքերով սպիտակ մազերը խառնելով։

Անկողնոյն կը մօտենայ վերջին, Վիլլատոնը կը համբուրէ, նորէն կը կոչէ զնա, ամենէն քաղցր անունները տալով։ Այնպէս կը խօսի հետն, իբր թէ մեռած չըլլար յիրաւի խենդ մը դարձած է։

Եւ. երբ Անտրէ խուցը կը մտնէ անկողնոյն մարին մօտ նստելի տեղը բռնելու համար, ժէռթռիւար նուազած կը դառնէ խուցին մէջտեղ, մինչ միւնոյն ժամանակ Վիլլատոնի գունատ և խաղաղի դէմքն, այժմ աւելի ևս գեղեցկացած, ահռելի ճշմարտութիւնը կը յայտնէ իրեն։

Զանդակը կը զարնէ։ Կը վազեն կուգան։ Իսկոյն հակցած է։ Եւ մինչ սպասաւորք կը ծնրադրեն, երկու եղբարք հեծկլտալով իրարու գիրկի կը նետուին։

Ժէռթռիւար ի՞սթափի։

Ինք ներկայ գտնուած է Վիլլատոնի հուսկ յետին վայրկեաններուն։ Իր շուրջը կը համախմբուին։ Կը հարցաքննեն զինքը։ Ժէռթռիւար այնքան տկար է որ դժուարաւ կրնայ տեղեկութիւն տալ անոնց։ Կրսէ թէ մէկէն ի մէկ Վիլլատոն շարժած էր իր անկողնոյն մէջ, ու եւած նստած էր, շուրջը դիտելով եւ զաւակները հարցուցնելով։ Յետոյ, անկողնոյն մէջ ինկած էր վերստին։ Մեռած էր մեղմիւ, առանց տառապելու։ Երջանկութիւն չէ՞ր այս։ Չէ՞ մի որ ամէն մարդ այսպէս մեռնիլ կ'երազէ։

Այսպէս տեղեկացուցնելով զանոնք, այս բարեպաշտական սուտը վերջացնելով, դանդաղաբար դուրս եւաւ, ընկճեալ։ Յաւօք կը թողուր այդ խուցը ուր իր յաւիտենական անշարժութեան մէջ կը թողուր այն մարդը զոր այնքան սիրած էր — բայց առանձին մնալու պէտք ունէր՝ արտասուելու, պատահած դէպքերուն վրայ մտածելու համար, ըսելու համար ինքնին թէ Վիլլատոն մեռած էր իրեն ներելով, մեռած էր զինքը սիրելով, երջանիկ մեռած էր։ Բիչ յետոյ պիսի վերադառնար, սակայն անմիջական կերպով պէտք ունէր կատարեալ առանձնութեան, լռութեան։

Մեռելական սենեկին մէջ, մինչդեռ Անտրէ հօրը աչքերը կը փակէր, քահանայն ծնրադիր՝ դէմքն արտասուօք ողողեալ, մեռելոց աղօթքները կը մրմնջէր ցած ձայնիւ.

«Ի խորոց կարդայէ զա ի քեզ, Տէր, Տէր, լ՚սա՛ ձայնի իմում...

Եւ Անտրէ, համբուրելով հօրը աչքերն որք այլ ևս չպիտի տեսնէին զինքն, Անտրէ՝ ինքն ալ արտասուելով մեռելական երգին հետեւեալ տունը կ'ըսէր.

«Ընդդէմ ոչ՝ ոչ ի լսել զնոյն զբանդ։»

Բայց լռեցին։ Արտասուք շատ զօրաւոր էին։ Հեծկլտանք իրենց ձայնը կը խեղդէին։ Այլ եւս չէին կրնար աղօթել։ Այնքան սիրած էին հոն հանգչողը։

—)(80)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

—Կը պաղատիմ ձեզ, պարոն Վիլլատոն, պատասխանեցէ՛ք ինձ։ Ի՞նչ յիշատակ թողած է ձեզ այդ կինը որ պատճառ եղած է ձեր բոլոր սրբտմութեանց։ Սրտերնուդ մէջ ո՞ւր պահած է։ Կամ թէ, կարեկցութիւն, մոռացում եւ ներողութիւն միայն կղզաք իրեն համար։

—Տարօրինա՛կ բան, կը մրմնջէր Վիլլատոն։ Ի՞նչ որ կ'ըսէ ինձ, ինչ որ կը լսեմ իր բերնէն, կը յուզէ, տակնուվրայ կընէ զիս։

Եւ լռութենէ մը յետոյ, որոյ միջոցին Իւրաքանչիւրն իր դիմացինին սրտի բաբախումը կը լսէր։

—Կարեկցութիւն, մոռացում եւ ներողամտութիւն, ըսաւ կոմսը ցած ձայնիւ։

Հիւանդին ձեռքը անկողնէն դուրս կախուած էր։ Ժէռթռիւար համբոյրներով ծածկեց այդ ձեռքը։

Եւ կրկնեց ցած ձայնով.

—Իւրպէ՛ն, սիրելիդ իմ Իւրպէն, այնքա՛ն տառապեցայ։ Որքա՛ն բարի ես որ կը ներես ինձ։

Վիլլատոն ճիչ մը չ'արձակեց։ Ցուզմունքն այնքան սաստիկ եղաւ որ անշարժ մնաց, գլուխը բարձին մէջտեղ, աչքերը գոց, առանց շարժման, առանց խօսք մը արտասանելու։

Զինքն այդ կերպարանին մէջ տեսնողը պիտի կարծէր թէ հոգին աւանդած էր յանկարծ։

Ցետոյ, շրթունքը կիսովին բացուեցան, ու քանի մը բառեր մրմնջեց։ Ժէռթռիւար՝ ծնրադիր՝ գլուխը վեր բարձրացուց լսելու համար, բայց չկրցաւ հասկնալ։

—Իւրպէ՛ն, Իւրպէ՛ն, գոչեց։

Կոմսն ընկճեալ կը մնար։ Ժէռթռիւար վախցաւ։

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, ըսաւ։

Եւ արդէն ոտքի կ'ելլէր։ Կը պատրաստուէր զանգակը զարնելու, երբ Իւրպէն աչքերը բացաւ, ու շարժումով մը կեցուց զնա։

Ժէռթռիւար վազեց, քովը դարձաւ։

—Ֆէրնա՛նտ, ըսաւ հիւանդն հազիւ-հազ լսելի ձայնով մը։ Դո՞ւն ես եղեր։ Զահկիդ քով... զահկիդ աղախինը։ Մեր քով... Ու մեզի բան մը չէիր ըսեր, ու մենք ալ չէինք գիտեր, Ֆէրնա՛նտ։ Տէր Աստուած, աղէկ ճանչցեր էի ձայնդ։ Զեմ խաբուեր եղեր։ Ձայնդ ուղղակի սրտիս կը դպչէր։ Այնքան գորովալիր էր այդ ձայն։ Բացէր եւ հեռաւոր յիշատակներ կ'արթնցուցնէր մտքիս մէջ։ Որքա՛ն երջանիկ եմ, Ֆէրնանտ, որքա՛ն երջանիկ եմ զքեզ գտնելուս։

Վերջին բառերը չէր լսեր Ֆէրնանտ, այնքան ցած կը խօսէր հիւանդը։ Սկ չուշ մը միայն մնացած էր բերնին մէջ։

—Իւրպէ՛ն, ներեցէ՛ր ինձ։

—Կը սիրեմ զքեզ, իմ հէգ եւ պաշտելի կինս։

—Ամէն բան մոռցա՛ր։

—Կը սիրեմ զքեզ, Ֆէրնանտս։ Կը սիրեմ զքեզ. կը կրկնեմ, եւ երջանիկ եմ... երջանիկ եմ, Աստուած իմ, չափազա՛նց երջանիկ։

Վիլլատոն կը ծնրադրէ անկողնոյն մօտ։

Կը բռնէ ամուսնոյն ձեռքը զոր սա թողած է իրեն։

Համբոյրներով կը ծածկէ այդ ձեռքն, ինչպէս կ'ընէր պահ մը առաջ։

Այժմ Վիլլատոն համբ է ու ձեռքն անշարժ։

Երկար ատեն կը մնան այսպէս։

Սակայն ձեռքը կ'սկսի պաղիլ, և Վիլլատոն անիսօս մնալով միշտ, ժէռթռիւար ոտքի կ'ելլէ, անոր երեսը կը նայի։

Աչքերն անփայլ են։ յառեալ կը մնան։

Մոմի պէս դեղնած է դէմքը։ շրթունքքն, ուսկից արիւնն անհետ եղած է, ճերմկցած են ու կծկուած, ակռայները ցոյց տալով։

Ժէռթռիւար սոսկման ճիչ մը կ'արձակէ։

Վիլլատոնին վրայ կ'խնայ, բազկացը մէջ կը սեղմէ զնա։

—Իւրպէ՛ն, Իւրպէ՛ն, ինքզինքիդ եկո՛ւր։

Բայց Իւրպէն կը լռէ։ Մեռած է։ մեռած է մեղմիւ, պահ մը առաջ, այն վայրկենին երբ կ'ըսէր առ Ֆէրնանտ «Որքա՛ն երջանիկ եմ»։ Ցուզուզմը կարի սաստիկ եղած է իրեն համար։ Չէ կրցած դիմանալ անոր։ Եւ մեկնա՞ծ է, յաւիտենապէս։

Հէգ կինը խենդ կը դառնայ։

—Կարելի բան չէ, կըսէ, ո՛չ։ Աստուած այսպէս չուտով չկրնար առնուլ զինքը ձեռքէս...

Եւ ահա կ'սկսի քայլել խուցին մէջ, ձեռքերով սպիտակ մազերը խառնելով։

Անկողնոյն կը մօտենայ վերջին, Վիլլատոնը կը համբուրէ, նորէն կը կոչէ զնա, ամենէն քաղցր անունները տալով։ Այնպէս կը խօսի հետն, իբր թէ մեռած չըլլար յիրաւի խենդ մը դարձած է։

Եւ. երբ Անտրէ խուցը կը մտնէ անկողնոյն մարին մօտ նստելի տեղը բռնելու համար, ժէռթռիւար նուազած կը դառնէ խուցին մէջտեղ, մինչ միւնոյն ժամանակ Վիլլատոնի գունատ և խաղաղի դէմքն, այժմ աւելի ևս գեղեցկացած, ահռելի ճշմարտութիւնը կը յայտնէ իրեն։

Զանգակը կը զարնէ։ Կը վազեն կուգան։ Իսկոյն հակցած է։ Եւ մինչ սպասաւորք կը ծնրադրեն, երկու եղբարք հեծկլտալով իրարու գիրկի կը նետուին։

Ժէռթռիւար ի՞սթափի։

Ինք ներկայ գտնուած է Վիլլատոնի հուսկ յետին վայրկեաններուն։ Իր շուրջը կը համախմբուին։ Կը հարցաքննեն զինքը։ Ժէռթռիւար այնքան տկար է որ դժուարաւ կրնայ տեղեկութիւն տալ անոնց։ Կրսէ թէ մէկէն ի մէկ Վիլլատոն շարժած էր իր անկողնոյն մէջ, ու եւած նստած էր, շուրջը դիտելով եւ զաւակները հարցուցնելով։ Յետոյ, անկողնոյն մէջ ինկած էր վերստին։ Մեռած էր մեղմիւ, առանց տառապելու։ Երջանկութիւն չէ՞ր այս։ Չէ՞ մի որ ամէն մարդ այսպէս մեռնիլ կ'երազէ։

Այսպէս տեղեկացուցնելով զանոնք, այս բարեպաշտական սուտը վերջացնելով, դանդաղաբար դուրս եւաւ, ընկճեալ։ Յաւօք կը թողուր այդ խուցը ուր իր յաւիտենական անշարժութեան մէջ կը թողուր այն մարդը զոր այնքան սիրած էր — բայց առանձին մնալու պէտք ունէր՝ արտասուելու, պատահած դէպքերուն վրայ մտածելու համար, ըսելու համար ինքնին թէ Վիլլատոն մեռած էր իրեն ներելով, մեռած էր զինքը սիրելով, երջանիկ մեռած էր։ Բիչ յետոյ պիսի վերադառնար, սակայն անմիջական կերպով պէտք ունէր կատարեալ առանձնութեան, լռութեան։

Մեռելական սենեկին մէջ, մինչդեռ Անտրէ հօրը աչքերը կը փակէր, քահանայն ծնրադիր՝ դէմքն արտասուօք ողողեալ, մեռելոց աղօթքները կը մրմնջէր ցած ձայնիւ.

«Ի խորոց կարդայէ զա ի քեզ, Տէր, Տէր, լ՚սա՛ ձայնի իմում...

Եւ Անտրէ, համբուրելով հօրը աչքերն որք այլ ևս չպիտի տեսնէին զինքն, Անտրէ՝ ինքն ալ արտասուելով մեռելական երգին հետեւեալ տունը կ'ըսէր.

«Ընդդէմ ոչ՝ ոչ ի լսել զնոյն զբանդ։»

Բայց լռեցին։ Արտասուք շատ զօրաւոր էին։ Հեծկլտանք իրենց ձայնը կը խեղդէին։ Այլ եւս չէին կրնար աղօթել։ Այնքան սիրած էին հոն հանգչողը։

Ե

ԱՐՑՈՒՆԵՐԻՆԵՐԻՆ ՑԵՏՈՑ

Քահանայն իր պարտականութիւնը կատարեց մինչեւ վերջը։ Ուզեց ինքնաձամբ մատուցանել, Սէրտոնի փոքրիկ և հին եկեղեցւոյն մէջ, հոգեհանգստեան պատարագը։

Այդ տխուր արարողութեան միջոցին, քանիցս այնպէս թուեցաւ իրեն թէ չպիտի կարենար մինչեւ վերջը տոկալ, և պատարագն ընդհատելով, խորանին առջեւ ծռած, կ'ոսպասէր, շարունակելու համար, որ քիչ մը հանգարտութիւն տիրէր սրտին մէջ, որպէս զի արտասուք իր տեսութիւնը չխաբանէին։ Մինակ, իրեն սպասաւորող գպիրները նշմարեցին իր տրտմութիւնը, վասն զի քանիցս տեսան որ գաղտագողի աչքերը կը սրբէր։

Ցայնը գողտար էր մեռելական աղօթքներ արտասանած պահուն, եւ երբ կարգն եկաւ ննջեցելոց արձակման, կը դեղեւէր դագաղին առջեւ։ Գիրքը կը դողար ձեռքերուն մէջ, ու շրթունքը խածաւ հեծկլտանքը զսպելու համար։

«Ի դրանց դժոխոց... կըսեր խռլ ձայնով մը։

(Շարունակելի)

թիւնք ոնՆգութիւն մը չեն նշանակեր սպանիական հողին վրայ, ըստ որում Անգլիացւոց միակ նպատակն է նաւակայք շինել նաւահանգստին ներսն, և ասոր համար կը զոհուի ծովափանց և արդի ամրութեանց մէկ մասը։ Մեծն Բրիտանիա ետ կեցած է Հիպրալթարի շուրջ նաւահանգէս կատարելու դիտաւորութենէն, որ առաջիկայ ամառ տեղի պիտի ունենար։

Ի ՊՈՒԼՆԱՐԻՈ

Ֆերտինանտ իշխան հինգշաբթի Փիլիպէ եկաւ Սոֆիայէ։

Զանքովեան և կառավարական կուսակցութեան միջև իրաւախոհութիւն մը տեղի կ'ունենայ, որուն համեմատ Պ. Սթամպուլով լիակատար ազատութիւն պիտի թողու Զանքովեանց քաղաքային խորհրդոց և գաւառային յանձնաժողովոց ընտրութեան մէջ։

Պ. Սթամպուլով իւր մտերիմներէն երկու հոգի պիտի զրկէ իբրեւ արտասովոր ներկայացուցիչ ի Պերլին, Վիեննա, Հռոմ և Լոնտոն՝ Պուլկարիոյ կացութեան վրայ տպահովիչ բացատրութիւններ տալու։

Փանիցա հազարապետին և մեզակցայ դատէն ետքը Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարար Տ. Սթրանաքի այս դաւադրութեան վրայ մանրաման ծանուցագիր մը պիտի զրկէ։

Բանակին մէջ մեծ համակրութիւն ցոյց կը տրուի Փանիցա հազարապետին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գեր. Դրիգորիս եպիսկոպոս Ալէքսիճեան թէև հրաժարած էր Շապին Գարահիսարի առաջնորդութեան պաշտօնէն, սակայն Խառն Ժողովը իւր վերջին նստին մէջ վաւերացուցած է այդ ընտրութիւնն և միանդամայն որոշած է հրաւիրել զն. Գերապատուութիւն, որ ընդունի այդ պաշտօնը։

Այն ծրագրոյն մէջ, զոր Տնտեսական Խորհրդոյ ատենապետ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեմեան ներկայացուցած է Խառն Ժողովոյ վերջին նստին, առաջարկած է որ իւրաքանչիւր ազգային անհատ երեսփոխանական կամ Թաղական Խորհրդոյ ընտրութեան չը մասնակցի, մինչեւ որ չվճարէ իւր Ազգ. տուրքը։

Ազնուաշուք Ստեփան էֆէնտի Սպարթալեան և Տիկին Սպարթալեան շաբաթ օրը Իզմիրէն մայրաքաղաքս հասան։

Գերաշնորհ Տ. Գրիգորիս եպիսկ. Ալէքսիճեան յառաջիկայ չորեքշաբթի (Փետր. 14) Տեառնդառաջի ոտնին՝ ըստ տրամադրութեան յատուկ կոնակարի՝ Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ վասն հոգւոյ Սիկլեանցի Ս. Հնուճեանց դուստր եւ Մուսաֆեան Մկրտիչ Աղայի կողակից Թագուհի տիկնոջ, որոյ մարմինն ամփոփեալ է գաւիթ Սուրբ Եկեղեցւոյս։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Դուռ. գաբուի դրսի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ

Ադնուարդ Ադնուարդ

Տ. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ՓՐԻՆՆԵԱՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Սաստկացունչ քամին որ կը տիրար շաբաթ գիշեր Բերայի բարձանց վրայ ու ձիւնախառն անձրեւն որ սայլատակները կ'ողողէր, անգօր եղան կասեցունելու պարսէրներն ու կրթասերները՝ դունդադունդ Նոր Թատրոն դիմելէ։ Բարեկենդանի վերջընթեր դիշերուան զուարճութիւնք զուգադիպելով այս մեծ պարահանդիսին հետ որ համազգային ոտնի մը հանդամանքն ունի, նոր ոգեւորութիւն մը տրուած էին Շիտակ Ճամբուն։ Որոշեալ ժամէն առաջ, անսովոր համախմբում մը կը նշմարուէր արդէն Նոր Թատրոնին առջեւ, որոյ արտաքին դուռը լուսեղէն վերտառութեամբ մը կը փայլէր, ու ներքին դուռը՝ ճոխ գորգերով զարդարուն՝ խորհրդաւոր երեւոյթ մը կը կուտար մտից կամարին։ Դիմակաւորք կը հանէին ամէն կողմէ, թեթեւոտն, զարդարուն, զուարթուն։ Ժամ 4½ին սրահը կիսովին լցուած էր արդէն ու կարգը եկած էր օթեակներուն յորս կը բազմէին հեռագնիտ բարձր դասու ընտանիքներ փայլուն արդուզարդերով, որոց համար իւրաքանչիւր օթեակ սիրուն չրջանակ մը կը կազմէր, իր դափնեայ զարդերովը, հայելազարդ բաժանումովն ու ծաղկեփունջերովը։ Թատերաբեմն ըդդեցած էր արեւելեան դահլեճ մը նոյն այն երեւոյթը զոր ամէն տարի սովոր են տեսնել հանդիսականք։ Ծանրագին գորգեր կը չղջապատէին զայն ամէն կողմէ։ Ճակատը կը փայլէր լուսեղէն մահիկ մը, և Թատերաբեմը սրահէն անջատող մասը դալարագարդ պարտիզի մը վերածուած էր, որուն մէջ ձեւացեալ փոքրիկ շատրուանէն ցայտող օ՞ՋԷ ՀՕՐԾԷԼ ՀՈՐԸ՝ անուշարոյր զովութիւն մը կը սփռէր։

Կարգադրիչ Մանանխմէին դեր-նախագահ Վահան. Մաքսուտ Սիմոն պէյ ու անդամներէն արտաքին գործոց նախարարութեան Մեքմուպէի Վահան. Միսնիր պէյ, ընկերակցութեամբ Բ. Դրան արարողապետ Իպրահիմ պէյի ու Կրթական Վահան. Նախարարին կողմէ յատկապէս զրկուած պաշտօնատարի մը՝ Ալի պէյի՝ կեդրոնական մեծ օթեակին մէջ երեւցան ժամ 5ին մօտ, և ահա պարահանդիսի բացման նշանը տրուելով, նուագածուց խումբն հընչեցուց Հաֆէզ քայլերգն որուն յտնկայս ունկնդրեցին բոլոր ներկայք։ Կայսերական Մառչին՝ որ կենդանութիւն սփռած էր սրահին մէջ ու ծափահարութեանց մէջտեղ վերջացած, յաջորդեց առաջին վալսն, որուն անձկանօք կ'սպասէին արդէն պարողք և պարուհիք։

Բազմութիւնն հետզհետէ կ'ըստուարնար, և բազմութեան հետ՝ զուարթութիւն ու աշխոյժ կը կրկնապատկուէր։ Սրահը նեղ կուգար պարողաց որք խիտ առ խիտ կը շարժէին, և թատերաբեմն ալ անոնց արամադրութեան ներքեւ դրուած էր, այնպէս որ Թատրոնին ներքին մասն իր ամբողջութեամբ ակնապարար տեսարան մը կ'ընծայէր։ Հարիւրաւոր զոյգեր, դոյնզգոյն դիմակներով, կերպ կերպ տարազներով, ո՛րը ոսկեհիւս։ ո՛րը մետաքսեայ, ո՛րը թաւշեայ, որք՝ կայտառ և աշխոյժ, տիկնայք՝ նազեցեմ։ քօղածածուկ՝ մարդկային գրբլխոց հոսանք մը կը կազմէին՝ պտեծուփ, զզլխէշ, հրապուրիչ։ Այս հմայքը կատարեալ ընծայելու համար՝ այդ հոսանքին մէջտեղ երեւցաւ յանկարծ փոքրիկ նաւակ մը՝ զոր կը վարէր դիմակաւոր մը՝ գիւցազանական հանդերձներով որք դժոխոց նաւավարը՝ Քառոնը՝ կը ներկայացնէին։ Նաւակը՝ փոքրիկ անիւներու վրայ յենած՝ կը յառաջանար դանդաղաբար, և նաւավարը զանազան լեզուաւ խօսքեր կ'ուղղէր իր շուրջը խռնուող բազմութեան և պէնեռաֆի օթեակներուն մէջ գտնուող անձանց։ Այս նաւակ բանիցս ձեւի փոփոխութիւններ կրեց և ամէն անդամ ալ նաւավարը փոխեց իր հաղուստները։ Կարգադիր Մանանխումին ընդհանուր բարձանց համապատասխան որոշում մը տուած եղաւ, առաջին պարդեւն ընծայելով այս նաւավարին որ դեղեցկագոյն անակնկալը կը ներկայացուներ։ Երկրորդ մրցանակն ստացան խումբ մը սպիտակահանդերձ հոպիտներ որք կերպ կերպ զբօսաշրջիկ խաղեր կատարեցին մինչեւ վերջը։ Պարահանդիսի ամենէն ոգեւորեալ մէկ վայրկենին, սրբահին մէջտեղ բերուեցաւ քանի մը կանգուն բարձրութեամբ էյֆէլեան նրբակերտ աշտարակ մը որուն դագաթէն հանդիսիօտով լոյսեր կ'արձակուէին որք կիդրոնական օթեակներուն ճակատը զարնելով, դեղեցիկ ցոլացում մը յառաջ կը բերէին։ Այս էյֆէլեան Աշտարակի կազմակերպիչն ստացաւ երրորդ մրցանակը։ Ոչ նուազ զբօսալի նորութիւն մը կը կազմէին նաեւ Թուռնիէռ Կրկէսին առդիսդներն՝ որք յատկապէս բերուած էին զանազան խաղեր կատարելու համար։

Բոլոր այս անակնկալք ու մրցումներ՝ մին զմիւսն գերազանցող հաճոյքներ յառաջ կը բերէին որք խառնուելով նուագածութեանց ու պարերու յառաջ բերած վայելից, անմոռանալի գիշեր մը անցուցին տուին հանդիսականաց։ Մեծ Դադարի ժամանակ, մինչ օթեակները կ'սկսէին պարպուիլ տակաւ առ տակաւ, դիմակաւորներու թիւը կը բազմանար սրահին մէջ, և առանց չափազանցութեան կարելի է ըսել թէ երկու հազար հոգւոյ մօտ հանդիսականներ ունեցաւ Միացեալ Ընկերութեանց Պարահանդէսը։ Կէս գիշերին յետոյ, աշխոյժ, զուարթութիւն և զբօսանք նոր կենդանութիւն մը առին, պարերն աւելի ոգեւորութեամբ առաջ տարուեցան և անդադար ահեցան մինչեւ ժամերն։ Անկարագրելի աշխոյժով մը պարեցին մանաւանդ վերջին քառորդը զոր ողջունեցին թատրոնին լուսամուտներէն ներս թափանցող արշալուսոյն առաջին ճառագայթները։ Պարողք և պարուհիք, ու բոլոր հանդիսականք, ձիւնոտ և ցրտագին օդով մը մեկնեցան այդ տաք սրահէն՝ տաք յիշատակներ տանելով իրենց հետ այս ազգային մեծ ցայգահանդէսէն որ գատարեալ յաջողութիւն մը եղած էր։

Պէտք է ըսել թէ, որքան հանրային կրթասիրութիւնն ու բարեգործութիւնը նպաստեցին, որպէս միշտ, այս յաջողութեան, ո՛չ նուազ նպաստեցին անոր՝ Կարգադիր Մասնախմբի անդամից անձնուէր ջանքերը։

Կարգադիր մասնախումբը, Պարահանդիսի նիւթական յաջողութիւնն ապահովելէ զատ, պարտականութիւն ստանձնած էր նաեւ հսկել անոր չքեղութեան ու բարեկարգութեան, ինչ որ կատարելապէս ի գործ դրաւ, օժանդակութեամբ խումբ մը ազնիւ երիտասարդներու որք հիւրամեծարի պաշտօն կը կատարէին։

Միացեալ Ընկերութեանց Պարահանդիսի զուտ հասոյթն մօտաւորապէս 900 ոսկի կը հաշուուի։

Ի ՏԱՐՍՈՆ

Տարսոնէ փետր. 10 թուով կը գրուի առ Լ. Հերբար թէ «վաթսնամեայ Հայ մը մեռած է, որ քառասուն դար յառաջ բողոքականութիւն ընդունած էր, Ունճաս օղլու Իսայ անուն։ Մահէն երկու օր յառաջ կանչելով Յակոբիկեան հայ Առաքելոց քահանայն, կը խոստովանուի, և հաղորդութիւն կ'առնու և Հայոց դերեզմանատան մէջ թաղուելու փափաք կը յայտնէ։ Բողոքականաց և Հայոց մէջ խնդիր կը ծագի։ Խնդիրը կը ներկայացուի Ատանայի կուսակալ Շաքիր փաշայի, որ այն պահուն ի Տարսոն կը գտնուէր, և քրիստոնէից հասարակութեանց պետերն ի ժողով գումարելով, անոնց որոշման կ'ենթարկէ։ Ժողովը կ'որոշէ որ Հայոց գերեզմանատան մէջ թաղուի ըստ իւր վերջին կամաց։ Երկուց հասարակութեանց մէջ խաղաղութիւնը պահպանելու համար, փայտն շատ մը զօրք կը զրկէ յուզարկաւորութեան, որք իրենց հրացանները դլխիվար բռնած էին ինչպէս ոգոյ, իբր թէ զօրավար մը մեռած լլնէր։ Բաղաքին կէսը կը հետեւէր դագաղին ազաղակելով «Փատիշահըմ չօղ եաշա»։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Գարատաղի արտաքին գործոց նախարար Պ. Վուքոմվիչի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Լինկիւրիի արքունի կալուածոց յանձնաժողովին առաջին քարտուղար Բասիլ պէյի։

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Դ. զօրաբանակի սպայակոյտին տեղակալ-դնդապետ Սապրի պէյի։

Զորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ նոյն սպայակոյտի հաղարապետներէն Իզզէթ Բաղրի պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կահագործ Ռուբէն էֆէնտիի։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ՝ կայսերական օթոցարար Շեվգը էֆէնտիի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Մեծ-Եպարքոս Բարթ. Բեամիլ փաշա շաբաթ առաւօտ իւր ապարանքէն ելնելով, ուղղակի կայս. պալատ գնաց և ուշ ժամանակ Բ. Դուռը գնաց, որով ԵԼՄոտացոյցի յանձնաժողովոյ նիստը տեղի չունեցաւ, թէեւ անդամք ամբողջովին ներկայ էին։

—Իտալական դեսպան Պառոն Պան շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վահան. Նախարարին և Վահան. խորհրդականին հետ։

ՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պուլկարական նաւային ընկերութիւն մը կազմուեր է, Վառնայի, Պուրկազի և Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստները շգենաւ բանեցնելու համար։ Պուլկար իշխանապետութիւնը տարեկան 100,000 ֆրանքի նպաստ մը յատկացուցեր է ընկերութեան, որ կը պարտաստուի երեք շգենաւ դնել։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐԵՐ

Անցեալ օր ծանուցինք թէ Բաղդատաքաղաքութեան ծրագիր մը մատուցուելով, առաջարկուած էր որ չէքիի, կենդինարի և այլ թաղապետութեան տուրքեր՝ փոխանակ ամբողջովին մէկ մարդու տրուելու, զատ զատ վարձակալութեան տրուին զանազան անձանց, զի այս եղանակ Բաղաքապետութեան շահաւոր պիտի ըլլայ։

Այս ծրագիր յանձնուած ըլլալով Բաղաքապետութեան ժողովին, անդամներէ ոմանք կարծիք յայտնած են որ այդ տուրքեր, ըստ առաջնոյն, մի բողոքին վարձակալութեան տրուին եէնի Տիւնեա Տիմիդրաքի էֆէնտիի։ Սակայն այն երկրորդական վարձակալք, որք Տիմիդրաքի էֆէնտիէ կը վարձէին այդ տուրքերն, Բաղաքապետութեան դիմելով առաջարկած են որ, եթէ այդ տուրքեր զատ զատ վարձակալութեան տրուին, այն շահն զոր Տիմիդրաքի էֆէնտի կ'ստանար երկրորդ անգամ վարձակալութեան տալով զայնս պիտի յաւելուն ուղղակի իրենց յանձնուած վարձակալութեան գնոյն վրայ։ Բաղաքապետութեան ժողովն մտադիր է եղեր, գտնէ այս տարի փորձի համար, այդ տուրքերը զատ զատ վարձակալութեան տալ հրապարակային աճուրդով։

ՕՐԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐԲ

Թուրքիոյ և Աւստրիոյ միջև վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար կարգեալ խառն յանձնաժողովին ի նիստ պիտի գումարի վաղը և պիտի ձեռնարկէ բանակցութեանց։

Մէկ քանի օրէն եւս Իտալիոյ հետ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն բանակցութիւնք պիտի սկսին։

ՕԱՆՆԱԲԵՐԱՆԱՆ ՄԱՀ

ՍԸՐ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՍՄԱՅԹԻ

Օսմանեան կայս. Պանքայի ընդհանուր քննիչ Սըր Ֆրէտերիք Սմայթ շաբաթ օրը յանկարծամահ եղաւ։

Սըր Ֆ. Սմայթ ուրբաթ դիշեր զուարթ ժամանակ մը անցուցած էր բարեկամաց հետ, ու գործի վերաբերեալ գոհացուցիչ նամակներ ստացած էր։ Իր սովորական ժամուն անկողին մտած էր։ Շաբաթ առաւօտ անհանդստութեան ո՛ր եւ է նշան չէր երեւէր վրան, ու սովորական ժամուն Պանքա գնաց։ Հոն՝ յայտնեց թէ ստամաքի ցաւեր կ'զգայ, սակայն կարեւորութիւն չտուաւ և քանի մը գործոց կարգադրութեամբ զբաղեցաւ յետոյ, Պոլիս անցաւ ուր Հանրային Պարտուց վարչութեան պաշտօնատունը գնաց։ Իրեն յանձնուած պաշտօնը գոհացուցիչ կերպով կատարելէ յետոյ, Ղալաթիա վերադարձաւ և արդիւնքը յայտնեց անօրէնին որ խընդակցեցաւ ձեռք բերուած գոհացուցիչ կարգադրութեան համար։ Իր գրասենեկին մէջ բարեկամաց հետ տեսակցելէ յետոյ, Սըր Ֆրէտերիք Սմայթ սեղանատուն գնաց ճաշելու և հրամայեց որ ոսորէ բերին։ բայց մաս մը ուտելուն, պժգանք ցոյց տուաւ եւ Պանքայի սպասաւորին ըսաւ որ արդանակ բերէ։ Երբ սպասաւորը վերադարձաւ, Սըր Ֆ. Սմայթ դանաբէի մը վրայ նստած դտաւ, ուր դժուարաշունչ կ'առնուր և հիւանդ կերեւէր։ Անմիջապէս գնաց իմաց տալ անօրէն Պ. Լա Ֆիւանթի։

Այս միջոցին, շնչառութիւնը աւելի դժուարացած ըլլալով, Պ. Լա Ֆիւանդ լուր զրկեց Տր. Բաթէրսընի, ու անմիջապէս դեղագործ մը կոչել տալով, անոր օգնութեամբ կազդուրիչ նիւթեր տուին հիւանդին, սակայն անօգուտ կերպով, վասնզի Տր. Բաղէրսընի հասնելէն առաջ Սըր Ֆ. Սմայթ վերջին շունչը տուած էր։ Այս պատմանաց մէջ, Տր. Բաթէրսընն չէր կրնար մահուան պատճառն հաստատել, ուստի իրազութիւնը ծանուցուեցաւ անդլիական հիւպատոսարանին ուր անմիջապէս հարցաքննութիւն մը կատարուեցաւ, նախագահութեամբ անգլ. հիւպատոս Պ. Թարլինկի։ Երդուալ դատաւորք նախնեառաջ Պանքայ դացին մեռելային մարմինը զննելու համար, յետոյ հիւպատոսարան վերադառնալով սկսան հարցաքննել Պանքայի այն պաշտօնեայներն որք Սըր Ֆ. Սմայթի հետ յարաբերութեան մէջ դտնուած էին մեռնելէն առաջ, ինչպէս նաեւ Տր. Բաթէրսընը ու Սըր Ֆ. Սմայթի անձնական բժիշկ Տր. Սդէքուլի։ Այս երկու բժշկաց կարծիքն առնելէ յետոյ, դատարանը դիւանագիտութիւն մը հրամայեց որ կատարուեցաւ անոնց և Տր. Բաղդուրօղլուի և Տր. Մէլինճէնի ձեռամբ։ Հիւպատոսարանը՝ Պանքայի անօրէն Պ. Լա Ֆիւանթի վկայութիւնն եւս լսելէ յետոյ, իր հարցաքննութեան շարունակութիւնը թողուց այս օրուան։

Ցուզարկաւորութեան հնադէսը տեղի կ'ունենայ այսօր, միջօրէէն յետոյ ժամը մէկ ու կէսին, Մեմերիալ Զըրչ անգլիական մատրան մէջ։

Ցաստակապէս վարձեալ շգենաւ մը պիտի սպասէ Քարաքէօյի կամուրջին առջեւ, յուզարկաւորներն ու հանդուցեալն մարմինը Սկիւտար փոխադրելու համար։

Օսմանեան կայս. Պանքան այսօր գոց է, ինչպէս սգոյ Սըր Ֆրէտերիք Սմայթի մահուան։

* * *

Անգլիական դեսպանն ու դեսպանուհին Սըր Ֆ. Սմայթի մահն իմանալով, փութացին հանդուցեալին տունն երթալ։ Տիկին Վուտս փաշա այս գործն հաղորդած էր արդէն Սըր Սմայթի տարաբաղդ այրւոյն, զոր Սըր Ուիլիէմ Հուդդ, Լէտի Հուդդ և այլ բազմաթիւ բարեկամք ու բարեկամուհիք միսիթարել դացած էին։

Սըր Ֆրէտերիք Սմայթ Պանքային վաղեմի, հաւատարիմ և կարող պաշտօնատարներէն էր, ու հանրածանօթ՝ մարդասիրական գործոց ու հանդէսներու կազմակերպութեան մէջ իր ունեցած արդիւնաւոր մասնակցութեամբ։ 1856 ին Պանքան մտած էր եւ իր երեսուն եւ չորս տարուան պաշտօնավարութիւնէն շատ տարիներու մէջ մեծապէս օգտած է դրամական այդ մեծ հաստատութիւնը։

Իւր մահ զգալի պակաս մը կը թողու Օսմ. Պանքայի պաշտօնէութեան ինչպէս նաեւ մայրաքաղաքիս եւրոպական գաղթականութեան բարձր դասուն մէջ։

ՆԱՒԱՑԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Վահ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Հէյպէլի կղզոյ նաւային վարժարանին կից դտնուած կայս. քէօշկն այդ վարժարանին կցուելով, պիտի յատկանայ առեւտրական նաւապետական վարժարանի։ Ծովային նախարարութիւնն, որուն հաղորդուած էր կայս. սոյն իրատէն, Հէյպէլի կղզոյ վարժարանին տեսչութեան հաղորդած է դայն։ Տեսուչը՝ Թարեար փաշա՝ իւր ներկայութեան կոչելով բոլոր ուսակերներն անոնց ծանուցած է կայսերական սոյն հրամանը։ Աշակերտք բարեմաղթութիւններ ըրած են վասն կենաց և բարօրութեան Վահ. Սուլթանին։

— —

ՍԸՐ ԷՏԿԱՐ ՎԻՆՍԸՆԴ

Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ անցեալ 15,27ին Աղեքսանդրիա հասնելով, յաջորդ օրը Դահիրէ ուղեւորեր է, Բարձր. Խեդիվին ներկայանալու համար։

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ

Զորեքշաբթի օրը, 7 փետր. տեղի ունեցաւ Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակն արձանագրեալ վաճառականաց ու սեղանաւորաց ընդհանուր ժողովն, ընտրելու համար տասն ընտրողներ որք յետոյ Սենեկին վարչութենէն ըստ օրինի հրաժարեալ տասն անդամից յաջորդները պիտի ընտրեն։ Դրամատանց և սեղանաւորական ընկերութեանց մեծագոյն մասը պատուիրակներ զրկած էին այս ժողովին որուն ներկայ էին նմանապէս վաճառականք, սեղանաւորք, գործատանտերք և այլք։

Հարիւր երեսուն հինգ սեղանաւորք և վաճառականք մասնակցեցան քուէարկութեան որ հետեւեալ արդիւնքն ունեցաւ.

Արիստակէս էֆ. Ադարեան	130
Ֆէրիտ պէյ	113
Պ. ժ. Բաղանօվա	112
Տիմիդրաքի էֆ. Եէնիմահլեա	109
Պ. Զ. Հանօրուլօ	109
Պ. ժոզէֆ Լէվի	104
Պ. Սիրէն Միլ	98
Մէհմէտ Ասրատ էֆ.	96
Սիւլէյման Սիւրայի էֆ.	94
Տ. Կիւմիւշկէրեան էֆ.	66

Հետեւաբար, վերոյիշեալ տասն անձինք ընտրող հաշակուեցան և Առեւտրական Վահ. Նախարարին կողմէ անուանուելիք ուրիշ տասն անձանց հետ պիտի դումարին՝ հրաժարիլոց յաջորդներն ընտրելու համար։

(Առեւտրական Լրագիր)

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Սոֆէէ կ'իմանայ թէ ձեռնհաս իշխանութիւնը վերջին նկատողութեան առած է մայրաքաղաքիս մէջ առեւտրական սակարան մը հաստատելու խնդիրն և թէ այս առթիւ ծրագիր մը պատրաստուած է։

— —

ՊԱՇՏՕՆԵՒՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿԸ

Եւմոական Նախարարութիւնը նախընթաց օր և երէկ շարունակեց մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարել կառավարական պաշտօնատարաց։ Ամսաթոշակաց վճարումն այսօր եւս տեղի պիտի ունենայ։

— —

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Վահ. Սուլթանի առաջին բժիշկ Մավրօճէնի փաշա մայրաքաղաքիս առողջապահական վիճակին նկատմամբ ծրագիր մը մատուցած է Ն. Վահան. Գաղութեան, որ հրամայած է ի գործ դնել այդ ծրագրի տրամադրութիւնները։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը Քաղաքապետութեան և բժշկական վարչութեան զրկած է այդ ծրագիրն, որ ի մտոյ գործադրութեան պիտի դրուի։

Մավրօճէնի փաշա այդ ծրագրով առաջարկած է ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ բժշկական յանձնաժողով մը կազմել գործադրելու համար իւր ծրագրի տրամադրութիւններն որք դլխաւորաբար երկու կէտեր կը պարունակէ։ Ա. ծաղկախաղ առաջն առնելու համար տիպդոական ընել պատուաստն և դրամական տուգանաց ենթարկել անոնք որք չեն համակերպիր։ Երրորդ կառաջարկէ խիստ հսկողութիւններ ընել մայրաքաղաքիս ընդհանուր մաքրութեան և ի մասնաւորի Դասքիմ Փաշայի վրայ, ուր տիրող անմաքրութիւնն պատճառ է ամէն հիւանդութեանց։ Մավրոճէնի փաշա յարած է որ եթէ այս և ուրիշ տեղերու մաքրութեանց վրայ խիստ հսկողութիւնք չկատարուին, բժշկութեան արհեստն ո և է օգուտ մը չկրնար ընել։

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՆԱՒԵՐ

Զեռնհաս իշխանութիւնը մտադիր է Թուրքիոյ մէջ եւս հաստատել Լոյտ անուն այն վարչութիւնն որ Եւրոպիոյ ամէն քաղաքաց մէջ կայ և առեւտրական նաւերու վիճակագրերը պատրաստելով, կարգադրէ անոնց տարողութիւնն և այլ պարագաները։

— —

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Երէկ (կիրակի), իրիկուընէ ի վեր ձիւնի այնչափ զօրաւոր մրրիկ մը կը տիրէ Կ. Պոլսոյ և Զէրքէսքէօյի մէջտեղ, որ կէս գիշերուն արդէն ձիւնը կէս մեթր բարձրութեան հասած էր երկաթուղւոյ գծին զանազան տեղուանքը։

Արեւելեան երկաթուղեայ ընկերութեան պաշտօնէից արասաստվոր ջանքերուն չնորհիւ, կարելի եղաւ կառախումբերուն երթեւեկը շարունակել գիշերանց, և այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասնող եւրոպական կառախումբը 40 վայրկեան միայն ուշացաւ։

Ֆերիդ Հոպէ փաշա շաբաթ իրիկուն Պերլինէն մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

—Ուրբաթ օրը ի Պոլիս Տիվան Եոլէն անցնող թրամվէյի կառք մը վարձու կառքի մը զարնուեցաւ։ Վարձու կառքը թէև շրջեցաւ, սակայն մէջը գտնուած մարդ մը առանց վնասնդի ազատեցաւ։

—Ադրիանուպոլսոյ ամէն կողմն այս օրերս առատ ձիւն կը տեղայ, մանաւանդ ի Տարը Տէրէ, ուր մէկ ու կէս կանգուն բարձրութեամբ ձիւն կը գտնուի։

—Պելիկրատի օսմանեան դեսպանատան երրորդ քարտուղար Մէհմէտ Նապի էֆէնտի երեկ իրիկուն իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ եւրոպական կառախումբով։

—Երէկ գիշեր ժամ 2 ին ի Պոլիս Ֆաթիհի շրջակայքը Սիր Բազարի մօտ հընդեհ ծագելով, երեք տուն և խանութ մը այրեցան։

—Նախընթաց օր Բերայի թրամվէյի կառք մը Դարաքէօյի առջեւ կենալու պահուն ուրիշ կառք մը ճիշդ քովէն անցաւ և թրամվէյի կառապանն երկուքին մէջտեղ մնալով, վիրաւորուեցաւ։ Ոտիկանք այս վերջինը հիւանդանոց փոխադրեցին և միւս կառապանը՝ Մեհմէտ՝ ձերբակալուեցաւ։

—Հայէպի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Զէյթունի մէջ չորս օր անընդհատ ձիւն տեղացեր և գետինը ծածկուեր է մէկ ու կէս կանգուն ձիւնով։ Ցուրտն սաստկութենէն Ցակոր անուն հայ դերձակ մը սառեր է։ Մարաշի մէջ եւս գետինը ծածկուեր է կէս կանգուն բարձրութեամբ ձիւնով։

—Կայս. հրամանաւ՝ մէկ քանի թորփիտոներ իբրեւ մարզական պիտի ծառայեն նաւային վարժարանի շրջանաւարտից, որք պիտի ուսանին թորփիտոներու վերաբերեալ արհեստին տեսական ու գործնականը։

—Սապան կ'իմանայ թէ Վառնայի ժողովուրդն Խարէի Մախմուտի դիմելով, առաջարկած է որ շաբաթը մէկ անգամ շգենաւային կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը հաստատուի Կ. Պոլսոյ և Վառնայի միջեւ։

—Երէկ առաւօտ Վերին Վոսֆորի մէջ մեծաքանակ փոքր ձուկեր ցամաք ելեր են։

—Պատտաի մէջ վերջին օրերս ջերմութիւնը մինչեւ քսան աստիճանի բարձրացած է։ Տրապիզոնի և Պէրութի կողմերն եւս յորդառատ անձրեւ կը տեղայ եղեր։

—Վահ. Սրբի էֆէնտի Ունճեանի և ընկերաց կողմէ գտնուած նոր շգենաւն Սպոնա կոչուած է։

—Անցեալ օր զինուորական բժիշկ տեղակալ զնդապետ Էմին պէյ, որ Բ. Հիսար երթալու համար Շերքէթի շգենաւի մը մէջ կը գտնուէր, կաթուածահար եղաւ։ Էմին պէյ Բ. Հիսար հասնելով տունը տարուեցաւ, ուր քիչ յետոյ մեռաւ։

—Այտրնի լրագիրք կը պատմեն թէ անցեալ օր ի Նազիլի գործարանի մը կաթսան ծակելով, չորս-հինգ գործաւորք խաչեր են կաթսային դուրս ցայտած շգիլէն։

—Քաղաքապետութեան ժողովոյ անդամներէն Ահմէտ Խալուսի պէյ Քիւչիւք Զէքմէճէ ուղեւորեցաւ կատարելու համար տեղւոյն ոչխարահամարի գործողութիւնը։

—Ոտիկանութիւնն երէկ տասն և մէկ չարագործներ աքսորեց հեռաւոր վայրեր։

—Ցամաքի պատմուած է թէ շգենաւերու միջնորդք ոմանք այլ եւ այլ խարդախութիւններ կընեն եւ պարզամիտներու դրամը կը շորթեն։ Արդ, ոստիկանութիւնը նկատողութեան առնելով այս պարագան, քննութեանց ձեռնարկած է որպէս զի, ըստ տրամադրութեան յատուկ օրէնաց, այն անձինք որք շգենաւերու միջնորդութիւն կընեն, պատուաւոր ըլլան եւ երաշխաւոր ցոյց տան։

—Զմիւռնիոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ այն տեղերու մէջ, ուր պամբակ ելեւան ելած է, անասնոց արտածութիւնք արգիլուած են։ Նոյնպէս տեղէ մը ուրիշ տեղ փոխադրուած անասնոց համար եւս վիպական մը ունենալ հարկ է, հաստատող թէ ո և է հիւանդութիւն չկայ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բէշիթա, 22 փետրուար

Կայսրուհին իր ձեռքովը պսակ մը դրաւ Անտրաչի կոմսին դագաղին վրայ։ Ցուզարկաւորութիւնը կարի հանդիսաւոր եղաւ։ Թատիֆէ կոմսն, աւստրիական պատգամաւորութիւնք, Գերմանիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ դեսպանք ներկայ էին։ Կայսրը գլուխը բաց կեցաւ մինչեւ արարողութեանց վերջը։ Կարդինալ Սիմոր դամբանականին մէջ յիշեցուց թէ Կայսրը Անտրաշի կոմսին մահուան վրայ իրեն խօսած ատեն, ըսած է. «Անոր մահուամբը կը կորսնցնեմ ամենէն հաւատարիմ բարեկամս»։

Պերլին, 22 փետրուար

Կը հաւատան թէ փետրուար 15էն ի վեր 15% յաւելում մը եղած է Սբանտաուի զինուորական գործարանաց գործաւորներուն թոշակին վրայ։

Բարիզ, 22 փետր.

Ֆրանսական սեղանաւորական հաստատութիւնք երկուք ու կէս միլիարտ ստորագրուեցան ռուսական փոխառութեան։

Նեդուդկարտ, 22 փետր.

Վիւրդեմպերկի թագաւորին առողջական վիճակը վատթարացաւ։

Լոնտոն, 22 փետր.

Լրագիրը կը ծանուցանեն թէ Ռուսիոյ ծովային գործոց նախարարութեան երկու պաշտօնեաներ ձերբակալուեր են ի Բեդրսպուրգ՝ Ֆինլանտիոյ եղերաց ամրութեանց յատակաձեւը Գերմանիոյ նաւային կցորդին վաճառած ըլլալուն համար։

Բարլին, 22 փետրուար

Կը հաւատան թէ Բեդերսպուրգի ֆրանսական դեսպան Պ. տը Լապուլէ մարտի մէջտեղը միայն պիտի դառնայ յիւր պաշտօնատեղին, անձնական վատառողջութեանը պատճառաւ։ Զրոյց կը պտտի թէ Պ. Սիթիլլէը մոտիր է Պ. տը Լապուլէյի տեղ՝ ռուսական աշխարհավարութեան նուազ նպաստաւոր դիւանագէտ մը ղրկել ի Բեդրսպուրգ։

Բարլին, 22 փետրուար

Պատերազմական գործոց նախարարին հրամանաւ, Իւպէր-Դասդէնք զօրավարը քսնիչ յանձնախմբի մը առջև դատուելու կոչուած է այն խօսքերուն համար, զորս իր գունդէն հրաժեշտ առած ատենն արտասանած է։

Եղիպտոսոյ ժողովրդ. Ընկերվարական Պ. Պոտէն առաջարկեց երկուշաբթի օր կատարել գործադուլի դեպքերուն համար ներում շնորհելու առաջարկութեան վիճաբանութիւնը. այս առաջարկ ընդունուեցաւ 182ի դէմ 221 ձայնով։ Պ. Պոտէնի առաջարկին շարժառիթը կ'երևի այն զրոյց թէ ընդհանուր ներում պիտի շնորհուի Օրլէանի դքսին։ Գործաւոր երեսփոխանը որոշած են ներում խնդրել գործաւորաց համար, եթէ Օրլէանի դքսին ներում շնորհուի։ Գործաւոր երեսփոխանաց այս ընթացքին վրայ, կ'ըսուի թէ Օրլէանի դքսին ներումն յետաձգուելը է։

Պերլին, 23 փետր.

Կատարելի 397 ընտրութիւններէն 343ին արդիւնքը ծանօթ է սապէս.

127 հաւեմատականի մնացեալք, 56 Պահպանողականք, 14 Ազգային Ազատականք, 83 Կաթոլիկք, 16 Արմատականք, 17 Ընկերվարականք, 13 Լեհք, 12 Ալզացիք, 5 զանազանք։

Պերլին, 23

Պերլինէր Փոլիթիշէ Նոյէսթէ Նաչրիխտէն կառավարական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ գործաւորական Դեսպանախորհրդոյն մնայակ գումարումն ապահովեալ է։ Անգլիա, Աւստրիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Պելժիա, Զուիցերիա, Հոլլանտա, Շուէտ և Նորվեկիա հաւանած են մասնակցիլ։ Ռուսիա եւ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը չպիտի մասնակցին։

——

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԹԱԿՑԱՆՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 22 փետր.

Երեսփոխանաց ժողովոյ մեծամասնութեան ակներև թշնամութեան հանդէպ, նախարարք այսօր ի խորհուրդ գումարելով ընդ նախագահութեամբ Պ. Դաուռոյի, որոշեցին յետաձգել Օրլէանի դքսին ներումը։

Պէրն, 22 փետր.

Ֆրանսական կառավարութիւնն ընդունեց պատուիրակութիւն մը ղրկել ատ գումարուելիք Դեսպանախորհրդին, որուն՝ Ֆլոտաբելլէն կը հաւանի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒՑ		
ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)		110
3 » » » (վճարելի)		109 5/8
3 » Բարիզի » (պանքայի)		22 87 1/2
3 » » » (վճարելի)		22 95
Օսմանեան Քոնսոլիտէ		
երեկ երեկոյ գոց. (Մրաց. Ս. Սէրի		19 33
Պօրսային գոցուելէն վերջը »		19 31
Բերայի մէջ »		19 31
Առաւօտուն բացուելուս »		19 31
Այս օրին »		19 32
ԻՍԹԻԴՐԱԶԻ ՏԱՏԻԼԻ		
Երեկ երեկոյ		45 10
Այս առաւօտ		45 10
Այս օրին		45 10
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԾԱԹԱԳՐՈՅ		
Փոխառութիւն	Ա. Սէրի	40 30
»	Բ. »	25 15
»	Գ. »	10 37
ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ		
Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4 23
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ. »	8 25
Պանք տը Գօնս	» »	7 15
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 35
Թրամուէյ	» »	477 1/2
Բուսէլի երկաթուղի	Ֆր.	73 7/8
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բաժնեթուղթ Լայտիսմէ	Գ. կ.	117
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Օսմանեան ոսկի	ՂՐԱ	160
20 Ֆրանքոց	»	87 26
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Իմիերիալ	»	90 3
Քրէտիտ	»	51 10
Բուսպի Թղթադրամ	»	8 38
» արծաթ	»	76
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	108 25
Վէյնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 20
Մէթալիք	»	100
Թաքիէյէ	»	10 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 22 փետրվար ժամ 3 վայր. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %	88 5	
» » 4 1/2 %	105 47 1/2	
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 15	
Օսմանեան երկաթուղի	74 12 1/2	
» Բէժիի բաժնեթուղթ	512 50	
Պանք Օթոման	595 62 1/2	
Գրէտիթ Լիոնէ	727	
Իտալական Ռանթի 5 %	93 50	
Հելլենական 5 %	458 75	
Բրիսրիթէ Թիւրք	495	
Եգիպտական միացեալ	476 87 1/2	
Պանք տը Բարի	796 25	
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	416	
Սուէզի ջրանցք	2311 25	
Սպանիական արտաքին	72 9/16	
Չէք Լանքեդոքի վրայ	25 27	

Լոնտոն, 22 փետր. ժամ 6 վայր. — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ	97	9/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17	15/16
» » » » գոց	—	—
» » » Ա.	40	3/4
» » » Բ.	25	3/8
» » » Գ.	—	—
Փոխառութիւն 1877	102	1/2
Պանք Օթոման	11	5/16
Եգիպտական միացեալ (իւրիֆիչէ)	94	3/16
» առանձ. (բրիմիլիէժիէ)	103	7/8
Տարբա Սանիէ	84	
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլա)	102	1/2
Հելլենական 5 %	90	1/4
Մոնտիրալ »	74	7/8
Ռուսական 1889	93	1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 27	1/2

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 22 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթի 3 %	88 10
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	18 17 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Եգիպտական միացեալ	477 18 3/4
Վիէննա, 22 փետր. ժամ — վայր. —	
Օսմանեան երկաթուղի	36 30
» Բէժիի բաժնեթուղթ	113 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 25
Պերլին, 22 փետր. ժամ — վայր. —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Բուսպլ Թղթադրամ	220 3/4
Օսմանեան երկաթուղի	81 70
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	17 90

ՄՈՒՍԱ ՊԷՅԻ ԴԱՏԸ

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱՐԱՒԱՆԱՊԵՏ ԱԼԻ ԱՂԱՅԻ

ԱՌԱՋԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

Հարցաքննողներն՝ Ճէհանկիր Մուրատեան

Հ.—Ալի աղա երբ լսեց, դուք գիւղին ո՞ր կողմը կը տեսակցէիք։

Պ.—Մենք գիւղին Բէիս Տոնոյի դրան առջև գնացինք և Ալի աղա ալ հոն էր։ Զինքը ճանչցանք և երբ Ալիի հետ կը տեսակցէինք, Ալի աղա լսեց մեր խօսքերը։

Հ.—Հոն ուրիշ գիւղացիներ կայի՞ն։

Պ.—Բոլոր գիւղացիք, կին ու աղջիկ հոն էին։

Հ.—Երբ Մուսա պէյ Ալիի կարաւանը կը կողոպտէր և դուք տեսաք, ո՞րերկից կուգային։

Պ.—Մեր գիւղէն ելած էինք և ցորէն գնելու համար Զուքուր կ'երթայինք։

Հ.—Զուքուրը գիւղախումբ է, գիւղ չէ։ Դուք այդ գիւղախմբին ո՞ր գիւղը կ'երթայիք։

Պ.—Երթալու ժամանակ չմնաց, սակայն կա՛մ Պարոնչէն և կա՛մ ուրիշ գիւղ մը պիտի երթայինք։

Հ.—Ո՞ր գիւղն երթալ կ'ուզէիք։

Պ.—Նախապէս որոշած չէինք։ Ուր որ ցորեն գտնէինք հոն պիտի երթայինք։

Հ.—Դիշեր ատեն Զուքուր գիւղախմբին մէջ պիտի պտտէի՞ք։

Պ.—Չը գացինք որ բան մը ըսեմ։

Հ.—Եթէ առաւօտուն ելնէիք, իրաւ է որ կրնայիք գիւղերը պտտելով ցորեն առնուլ։ Դուք գիշեր գացեր էք։ կարելի չէ գիշեր ատեն ամբողջ գիւղախմբի մը մէջ պտոյտ մը կատարել։ Հարկաւ նախապէս որոշած էիք թէ ո՛ր գիւղը պիտի երթաք։

Պ.—Արդէն գիւղերը միմեանց մօտ են։ Դիշերն երթալ որոշած էինք, որովհետև ցերեկին քիւրդերն այդ կողմերը կը թափառին և մենք չենք համարձակիր երթալ։ Դիշերը կ'երթանք, կ'առնենք և կը վերադառնանք։ Նախապէս չը որոշեցինք թէ ո՛ր գիւղը պիտի երթանք։

Հ.—Զուքուր գիւղախմբի գիւղերը մօտ են այն տեղին, ուր կարաւանը կողոպտուած է։

Պ.—Մէկ մէկ, երկերկու ժամու չափ։

Հ.—Ամենէն մօտը ո՞րն է։

Պ.—Մուշահասան գիւղը։

Հ.—Միւժիկեան գիւղն ո՞րչափ հեռու է այդ գիւղէն։

Պ.—Դիւղօրէք մէկ կամ կէս ժամու չափ հեռաւորութիւն ունին միմեանց հետ։ Այդ երկու գիւղն միջեւ արտ և ճամբայ միայն կայ։

Հ.—Ժամ քանի՞ն գիւղէն ճամբայ ելաք ցորեն առնելու համար։

Պ.—Իրիկուան դէմ էր, ժամ 10ն ըլլալու էր։ Արեւին նայելով այնպէս հաշուեցի։ Մանաւանդ մինչեւ որ կարաւանին գտնուած տեղը գացինք, արեւը մարը մնաւ։

Հ.—Երբ կարաւանը կողոպտուեցաւ, դուք կարաւանին մօտ էիք։

Պ.—Ենթադրելով կ'ըսեմ թէ ասկից մինչեւ հարցաքննիչ դատաւորաց պաշտօնատան դուրը։

Հ.—Բաղէշ տանող մեծ ճամբուն եզերքը կը գտնուէիք։

Պ.—Մշոյ և Բաղէշի մեծ ճամբուն վրայ իջանք։ Կարաւանը ճամբուն եզերաց վրայ կը գտնուէր։

Հ.—Գողերը մեծ ճամբուն ո՞ր կողմէն եկան, Մշո՞ թէ Բաղէշի։

Պ.—Մշոյ կողմէն։

Հ.—Ալի աղա քեզի հետ քանի՞ վկայ Պոլիս բերաւ։

Պ.—Ինձ հետ Ալոն միայն կար։ Ուրիշները չեմ գիտեր։

Հ.—Մանուկ և Յովսէփ ալ ըսին թէ այս դէպքը տեսած են։

Պ.—Ձանրուն վրայ մենք այդ տեսակ մարդեր չտեսանք։

Հ.—Անոնք ալ չտեսանք ըսին։ Հարկ է մեր քաղաքը կողոպտուելէն յետոյ բոլորովին մոռցաւ։ Կարելի է անոնք ալ հոն էին և ուրիշ ճամբով գացին։ Մենք չտեսանք։

Հ.—Անոնք ալ տեղեկութիւն տուին թէ Ալի աղան ինչպէս կողոպտուեր է։ Այդ պարագային մէջ պէտք է որ անպատճառ զիրար տեսնէիք։

Պ.—Ես չտեսայ։ Եթէ տեսած ըլլայի, կ'ըսէի։

Հ.—Վճռաբեկ ատենի անդամ Իպրահիմ պէյ, երբ Ալի աղայի յայտարարութիւններն արձանագրած է, սա քու և Ալոյի անունը միայն ըսած չէ, այլ միայն յայտնած է թէ ի Պոլիս Մանուկ և Յովսէփ անուն երկու վկայներ ունի։ Ակից կը հետեւի թէ Ալի աղա այն ատեն չէր գիտեր թէ դուք ալ վկայութիւն պիտի տաք։ Յետոյ, իւր յայտարարութեանց արձանագրուելէն շարաթ մը վերջը ներսագիր տուած և ըսած է թէ դուք ալ վկայութիւն պիտի ընէք։

Պ.—Չեմ գիտեր թէ իմ անունս գրել տուած է թէ ոչ։ Մեր հայրենիքէն զմեզ առնելով հոս բերաւ։

Հ.—Երբ այդ դէպքէն յետոյ գիւղ վերադարձար, գիւղացաց և կամքու տընեցիներուդ բան մը չըսի՞ր։

Պ.—Երբ գիւղ վերադարձանք գիշեր էր։ Գիւղացիներէն ոչ ոք տեսայ։ Տնեցւոց պատմեցի։ Հետեւեալ օրն արդէն բոլոր գիւղացիք իմացած էին և ինձ կը պատմէին։

Հ.—Զուքուր երթալու համար Լոսոր ջուրէ՞ն կ'երթաք։

Պ.—Թէեւ ուրիշ ճամբաներ կան, սակայն մեր գիւղին համար ամենէն կարճամբան Լոսոր ջուրն է։

Հ.—Բամազանին քանիի՞ն կողոպտեցին կարաւանը։

Պ.—Բամազանի չորսին, շարաթ իրիկուն։

Հ.—Ինչէ՞ն գիտես թէ Բամազանի չորսը։

Պ.—Մեր գիւղն իսլամ մը կայ, որ օրերը կը հաշուէ։ Ես ալ տեղից գիտեմ։

Հ.—Պարամը ո՞ր օրն էր։

Պ.—Ես իսլամ չեմ որ գիտնամ։ Եթէ ինձ տօն ըլլայ, գիտեմ։ Ինչո՞ւ ինձ կը հարցունէք։

Հ.—Լաւ։ Բամազանի չորրորդ օրն ըլլալը ի՞նչպէս գիտես։

Պ.—Ռիշ մը առաջ ըսի։ Մեր գիւղը գտնուող իսլամէն կ'իմանամ։

Հ.—Ալի աղա իւր այն յայտարարութեանց մէջ, որ արձանագրուած են ի Մուշ, ըսած է թէ Բամազանի հինգին կողոպտուած է։

Պ.—Իմ գիտցածս ու տեսածս Բամազանի չորսին է։

Հ.—Կարաւանի կողոպտուելէն առաջ Մուսա պէյի ու իւր մարդոց դէմ դատ մը բացո՞ծ էիք։

Պ.—Ինձ բան մը ըրած չէ որ դատ բանամ, սակայն գիւղացիներ մէկ քանին դատ բացին։

Հ.—Ստորագրէ՛ այդ ըսածներդ։

Հ.—Գրել չեմ գիտեր, կնիք ալ չունիմ։

Հարցաքննիչ դատաւորք ինչպէս նաեւ Պաղտիկ էֆէնտի կ'ստորագրեն, նշանակելով Ճիհանկիրի գրել չգիտնալն ու կնիք չունենալը։

* * *

Կրկին յայտարարութիւնք տմբատանալ Ալիքսանի։ Արձանագրեալ ի 31 հոկտեմբեր 305։

Հ.—Դուք ո՞ր կը խօսէիք Ալի աղայի կողոպտուելուն վրայ և Ալի աղա լսեց։

Պ.—Բէիս Գասպարի տանն առջեւ։

Հ.—Ինչէ՞ն գիտես թէ այդ դէպք Բամազանի չորրորդ օրը տեղի ունեցաւ։

Պ.—Բամազանի չորսն էր։

Հ.—Ինչէ՞ն գիտես։

Պ.—Գիտեմ, Բամազանի չորրորդ օրը կողոպտեցին կարաւանը։

Հ.—Դու իսլամ չես։ Բամազանի չորսը հինգն ինչէ՞ն գիտես։

Պ.—Առաջին օրէն գիտեմ։

Հ.—Պարամն ո՞ր օրն էր։

Պ.—Ուրբաթ։ Մեր գիւղը իսլամ կայ, անկից գիտեմ։

Հ.—Ստորագրէ՛ ըսածներդ։

Պ.—Գրել չեմ գիտեր, կնիք ալ չունիմ։

Հարցաքննիչ դատաւորք և Պաղտիկ էֆէնտի կ'ստորագրեն, նշանակելով Ալիքսանի գրել չգիտնալն ու կնիք չունենալը։

* * *

Յայտարարութիւնք Մուսա պէյի արձանագրեալ ի 27 նոյեմբեր 305։

Հ.—Ի՞նչ պիտի ըսէք։

Պ.—Բան հինգ օր առաջ, հինգշաբթի օր մը իրիկուան դէմ ժամ 10ին Բ. Դրան հանդէպ գտնուած Հաճի Պէշիր Աղա թէքքէյին մէջ իրիկուան աղօթքս կատարեցի։ Կարաւանապետ Ալի աղա եւս հոն եկաւ։ Ներկայ էր նաեւ Քարբերդցի բեռնակիր Իպրահիմ։ Աղօթքը կատարելէ յետոյ ես, Ալի, այդ բեռնակիրն ու վանեցի բեռնակիր Հասան այդ թէքքէյին Շէյխ Սպտուլլահ էֆէնտիի սենեակը գնացինք։ Շէյխ էֆէնտին մեր գործին վրայ տեղեկութիւն հարցուց։ Պատասխանեցի թէ տակաւին հարցաքննութիւնը կը կատարուին։ Շէյխն՝ Ալին ցոյց տալով հարցուց թէ ո՞վ էր։ Ըսի թէ աս ալ իմ դատախազներէս է։ Շէյխը հարցուց Ալիի թէ ի՞նչ էր իւր դատն։ Ալի պատասխանեց թէ Բաղէշի Զուքուր գիւղախմբին մէջ քիւրդերը զինքը կողոպտած էին և այս էր իւր դատն։ Ալիի այս խօսքին վրայ իրեն ըսի. «Քանի որ քիւրդերը կողոպտած են զքեզ և քանի որ իսլամ ես, ինչո՞ւ ինձ դէմ կը ըզգաքես։ Շէյխ էֆէնտիի ներկայութեանն երդում ըրէ՛ թէ ես կողոպտած եմ զքեզ, իրրեւ չնորհք հատուցանեմ քու վնասներդ։» Շէյխ էֆէնտի Գուրանը բացաւ և Ալի, Շէյխին առաջարկութեամբ, ձեռքը Գուրանին վրայ դնելով, երդում ըրաւ յանուն Գուրանին և ըսաւ թէ ես զինքը կողոպտած չէի։ Եթէ այդպէս է, ըսի, ինչո՞ւ ինձ դէմ դատ բացիր։ Ալի պատասխանեց թէ քիւրդերը զինքը կողոպտած էին և եթէ իմ օգնիքս չբռնէիր, քիւրդերն ո՞ւր պիտի գտնէր։ Ասոր վրայ ըսի իրեն թէ կառավարութիւնը փնտռելով կը գտնէ զքեզ կողոպտողներն և ապրանքներն առնելով քեզ կը վերադարձնէ։ Ալի՝ Շէյխին ձեռքը համբուրելով, գնաց։ Քիչ յետոյ ես ալ մեկնեցայ։

Հ.—Ալի երբ այդ խօսքերն ըսաւ, Շէյխ Սպտուլլահ էֆէնտիին և Հասանէն ու Իպրահիմէն զատ ուրիշ մարդ կայ։

Պ.—Ազօթքին յետոյ, ներկայ եղող ժողովուրդը գնաց։ Շէյխ էֆէնտիին այցելութիւն տալու գնացած էինք։ Վերջը այս խօսքը բացուեցաւ։ Մեզմէ զատ ոչ ոք կար։

Հ.—Այդ Շէյխ Սպտուլլահ էֆէնտի ո՞ր տեղացի է։

Պ.—Մշեցի է և տասը տարի է ի վեր հոս է։

Հ.—Ստորագրեցէք ձեր ըսածները։

Մուսա պէյ կը կնքէ իւր յայտարարութեան արձանագրութիւնը։

* * *

Յայտարարութիւնք՝ Բ. Դրան հանդէպ գտնուած Հաճի Պէշիր Աղա թէքքէյի Շէյխ Մշեցի Սպտուլլահ Ֆէյզի էֆէնտիի։ Յետ երդման։ Արձանագրեալ ի 29 նոյեմբեր 305։

Հ.—Քիւրտ Մուսա պէյն ու կարաւանապետ Ալի աղան կը ճանչնա՞ք։

Պ.—Քիւրտ Մուսա պէյը կը ճանչնամ, սակայն կարաւանապետ Ալի աղան հոս, Պոլիս տեսայ։

Հ.—Ասոնց հետ յարաբերութիւն մը կամ Մուսա պէյի աղգականութիւն ունի՞ք։

Պ.—Ոչ։

Հ.—Ասոնք ձեր թէքքէյն կը յաճախե՞ն։

Պ.—Մուսա պէյ մէկ քանի անգամներ եկաւ, իսկ Ալի աղա մէկ անգամ։

Հ.—Մուսա պէյի ու Ալի աղայի միջեւ ձեր ներկայութեանը խօսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ։

Պ.—Օր մը, զոր չեմ յիշեր, աղօթքի կատարումէն յետոյ Մուսա պէյ, Ալի աղա և ուրիշ մէկ քանի հոգիներ իմ սենեակս եկան և նստեցան։ Ալի աղան առաջուընէ չէի ճանչնար։ Մուսա պէյէն տեղեկութիւն հարցուցի իւր դատին նկատմամբ։ Պատասխանեց թէ հարցաքննութիւնը կը կատարուին և Ալի աղան ցոյց տալով, ըսաւ թէ իր դատախազներէն մին ալ նա է։ Ալի աղա ի՞նչ կը պահանջէ ձեզմէ, ըսի։ Մուսա պէյ պատասխանեց. «Իրրեւ թէ իր ապրանքները կողոպտեր են եւ ինձ կը վերագրէ զայդ։ Եթէ Ալի ձեր ներկայութեան երդում ընէ, ապրանքները կուտամ, եթէ ոչ, ինչո՞ւ զիս կը զրպարտէ, մինչ ես հոն գրտնուեցայ։» Յետոյ խօսքը Ալիի ուղղելով ըսաւ. «Ինչո՞ւ քու երիտասարդութիւնդ ու երջանկութիւնդ կ'ոչնչացնես, Գուրանին վրայ երդում ըրէ թէ զիս տեսած ես և թէ ես մէկտեղ գտնուած եմ» Եւ Գուրան մը ներկայացնելով Ալիի, առաջարկեց որ երդնու։ Եթէ երդնուս, ըսաւ, ապրանքներդ կուտամ, եթէ չես երդնուր և կամ եթէ ուրիշները կողոպտած են, ինչո՞ւ զիս կը զրպարտես։ Մուսա պէյ նոյնպէս ըսաւ Ալիի թէ Տէրութիւնը կրնար առնուլ իւր ապրանքներն, որու քով ալ որ գտնուէր։ Ալի պատասխանեց թէ Գուբանին վրայ չէր կրնար երդնուլ, որովհետեւ Մուսա պէյ հոն գտնուած չէր և թէ ուրիշ քիւրդեր զինքը կողոպտած էին։ Ես ալ ըսի Ալի աղայի թէ քանի որ ուրիշները զինքը կողոպտած էին, ինչո՞ւ Մուսա պէյէն կը պահանջէր և թէ իւր այդ ընթացք անպատշաճ էր։ Ես ո՞ւրկից պահանջեմ ըսաւ Ալի, Մուսա պէյէն կը պահանջեմ որպէսզի իմ ապրանքներս առնոց ձեռքէն առնու։ Մուսա պէյ պատասխանեց թէ կառավարութիւնը բաւական այժ ունի Ալիի ապրանքներն առնուլ, որու քով որ ալ ըլլայ, և թէ ինքզինքէ կարողութիւն ունի, որ քանի որ կառավարութիւն մը կայ, ապրանքներն առնու և Ալիի վերադարձնէ։ Այս խօսակցութենէն յետոյ մեկնեցան, նախ Ալի աղա և յետոյ Մուսա պէյ։

Հ.—Կը յիշէ՞ք թէ ձեր սենեակն ուրիշ ո՛վ կար։

Պ.—Շերոցի Իպրահիմ, Թավաշցի Հասան և Մուսա պէյի սպասաւորն Ալի։ Չեմ յիշեր թէ ուրիշներ ալ կայի՞ն թէ ոչ։

Հ.—Ստորագրեցէ՛ք ձեր այս ըսածները։

Պ.—Կ'ստորագրեմ։

Շէյխ Սպտուլլահ էֆէնտի ինչպէս նաեւ հարցաքննիչ դատաւորք կ'ստորագրեն։

(Շարունակելի)

ՄԱՍՍԱ ԱՌԱՔԻՐԻ ՀԱՆԴԷՊ ԳԱՆՈՒՈՂ ՀԱՅ ԹԷՔԹԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ի ՊԷՏՍ

ՎԱՐԹԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԻՆՔՆՐՆՏԵԼ, ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

Յորինեաց

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

Հինգ մասէ և 604 էջերէ բաղկացեալ ընտիր աշխատութիւն մ'է. Ա. Բ. Գ. մասերը 2 ական դրուշ են. իսկ Դ. և Ե. մասերը 4 պէսն. առջեւնէ մէկտեղ ամբ կաժանին 20 դրշ.

Կեդրոնատեղին է Զաքարիաճեան գրատուն։

Այս գիրքը գաղղիաբէնէ ի Հայ թարգմանութեան համար կատարելագործեալ գասագիրք մ'է, և ամէն գաղղիարէն ուսանողաց համար անհրաժեշտ պէտք մ'է. ինչպէս է գաղղիարէնէ ի Հայ բառագիրքը։

Գործին վրայ լաւ գաղափար մը ստանալու համար գործին յառաջաբանը կարդացէք։

Յ. ԳԱՂԱՖԵԱՆ

——

ՀԱՒՈՒԱԾՔ

ՀԱՅՏԵՂԵՑԻՐ ՓԵՐԳՈՒԱՆՈՅՈՑ

ԳԱՂՂԻԱԼԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ. ԵՒ ԳԱՂՂ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԱՑ Գ. ՄՕԶԵԱՆ

300 ԳԻՆՆ Է 3 ՂՐՈՒՇ 2—20

ՄԱՄՈՒԼ խոփանեալ զաւեշտաթերթի արտօնատէր Գէորգ Եֆէնտի Ալվազեան Մխիթարեան ընտիր մի թիւ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000 — **"ՓԻՆԻՔՍ"** — Հիմնեալ ի Լընտըն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի զեղ-տուց հաշիւ։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զեղտներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտաղօր խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ — Գումարք **8,000,000**
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » **5,604,722**
Տարեկան հասոյթ » » » **12,773,779**

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Եօռկիատիս խան. 11

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Գումարք **6,250,000** Պահեստի դրամ Գումարք **1,270,300**

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան **13** լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան **100,000,000** Գումարք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ՄԱԴԱՄ Ա. Ա. ԱԼԼԷՆԻՆ

ԵՐԱԽԱՐՁՈՒՆՈՒԹԻՒՆՈՅ ՄԱԶ. ՆԱՐՈՒՈՅԹՈՒՆՔ
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ներսիսկ ընկած մազերուն դոյն, վերնիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Գլխու թեւիր շուտ մը անհետանալի կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Բոլոր փորձը ունեցող ամենքը որոնցմէ խրթարուած մազերը իրենց բնական գոյներն դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։

Ներկ չէ, և ամենեին դեան մը չըներ։ Լաւ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենդանի մէջ պահել, առանց ուշացնելու շիշ մը առայրի ԳԻՆԻ Ա. Ա. ԱԼԼԷՆԻ Հասարակաց խարկման նոր նորոգիչն։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լընտոն է (114 and 116, Southampton Row) Եղանակս Իսպրիգ ու Ներու Եօրք։ Կրկնաւորուի ամեն սարիշներու, անոյշ հոտ-գործներու և անգրիացի գեղագործներու քով։

Ղ՝ Կը վաճառուի ֆ. և Ն. Քանիթ եղբարց Բիրտանական դեղարանը 435 Մեծ փողոց Բերա, Իսմեն Քարուանա, Գալաթիա, Եիսէք Քարտարիմ 95 և 97. Քիշլիքեան եղբարց քով 77 Էմին Իսնիս—, 31 Եկի ճամի և 463 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմիրի քով Բեռա Մեծ փողոց թիւ 438։ 48

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

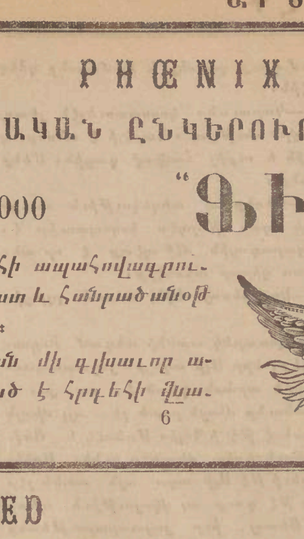

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈԳԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին քան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վատնում կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ որտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնոց հիւանդութիւններն, արան ջրջանի բոլոր խանգարումները։ Ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը։ Կը կասեցուցնէ կենսական ոյժերու ոսկի կորուստը յառաջ եկած է ո՞ւեւ է պատճառէ։

Ջղային ակարութեան եւ սասր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է Մերամարդութեան վարչութիւնն եւ ախտանիշք կ'անհետանան շնչարարապէս հրաշալի արագութեամբ։

ՏՈԳԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ուտէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական եւ լիկրարան տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաւասկու եւ առոյգ առողջութիւն մը։ Այնպէս որ կարելի է բոլոր պարսականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժակ է, կը զարթեցնէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ'կուտայ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մարմնոյ։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մտաւորական տրոգութեանց դանանաւոր յաւելումն եւ կորուստներ եւ բարդութեան զգացումն մը այլ վարուութիւնն հիւանդը շատուց է մ'ի կ՝ էր։ Պարտութիւնը փիանորդուած է։ Անորակ հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Ուրեւ պարանոցը կանանաւորապէս կը կատարուի։ Քու�ը կը լիսի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'ակսի լենայ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լինին, մարմնը պայծառ եւ առողջ դոյն մը կ'առնու, մազերը դի՞ կ'ստանան։

Զդուշացէք սոր նմանութիւններէ։ Տոգթոր Լալորի ճշմարիտ ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կնքավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England։ Ուրիշ ոչ մի դեղ չի կրեր։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ է ֆրանսական բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոյիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին կալոշ	զրշ 95	Պալատական կալոշ զրշ	45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 40
Մոյկ	» 150	Կանանց սկարբին	» 45
Սկարբին	» 52		

(291)

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ Ներկայացուցիչն քով,
65 Մ. ԼԻՄՄՐԻՆԳ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վլոմտաս, պահականորդին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 եւ 97։

Խ Ա Ր Ի Ս Խ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի Վ Ի Ե Ն Ն Ա.

Հաստատեալ **1858** ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր Ֆր. 86,699,951.29
Ամրողջութիւն ապահովեալ գումարաց » 408,448,921.35
Ապահովագրեալ տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժինները % 25 շահ կ'ընեն։
Ապահովագրեալ տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 29,170 ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և սա իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր տարած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Ոժիտք) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ, սակայն դատ պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց 320,30 ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտին համար, ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34.12 % և 41 ½ %։ Այսպէս ապահովագրեալ 1000 ֆրանքին վրայ, 415 ֆրանքի շահաբաժին ստացած են վերջին բաշխումէն։

Ջնջին մ.ցանակի մը միջոցաւ, կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարներն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակատարն Պ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՈՆՏԻ։
Գրասենեակք, Թիւնելի Հրապարակ, տուն Մայերի, երկրորդ յար

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ 26

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ոչ և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՕՆԻԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն օ՞րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշագիր դիտողն ի դերեւ հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, դյուրիր կը մաքրէ, թափը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մարթին։ Ուշադրութեամբ կարդայ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Արուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն պնակ սառաակի մը մէջ, յետոյ բարակ սպունգի ոսկեղէնով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած լուգոով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցուցեալ գոյն, այնպէս որ ամբողջ ատամը։ Թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չոգիանայ։ Բոլոր տպերը մէկ չորլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւէ։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թանձր կ'ելնայ։ Անդամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, գոյն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն հեղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջին դէպքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ՄԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը ուռուցէ մը քիչ մը աղրոյով, ապա գլխուն քսուելէ այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԸՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՐՄՈՒՆՏ ԳԱՐՄԱՆ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վլոմտաս, Պահականոցին քով, կայսրան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈԳԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին քան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վատնում կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ որտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամնոց հիւանդութիւններն, արան ջրջանի բոլոր խանգարումները։ Ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը։ Կը կասեցուցնէ կենսական ոյժերու ոսկի կորուստը յառաջ եկած է ո՞ւեւ է պատճառէ։

Ջղային ակարութեան եւ սասր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է Մերամարդութեան վարչութիւնն եւ ախտանիշք կ'անհետանան շնչարարապէս հրաշալի արագութեամբ։

ՏՈԳԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ուտէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական եւ լիկրարան տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է Առնական կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաւասկու եւ առոյգ առողջութիւն մը։ Այնպէս որ կարելի է բոլոր պարսականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժակ է, կը զարթեցնէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ'կուտայ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մարմնոյ։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային գրութեան եւ մտաւորական տրոգութեանց դանանաւոր յաւելումն եւ կորուստներ եւ բարդութեան զգացումն մը այլ վարուութիւնն հիւանդը շատուց է մ'ի կ՝ էր։ Պարտութիւնը փիանորդուած է։ Անորակ հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Ուրեւ պարանոցը կանանաւորապէս կը կատարուի։ Քուրը կը լիսի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'ակսի լենայ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լինին, մարմնը պայծառ եւ առողջ դոյն մը կ'առնու, մազերը դի՞ կ'ստանան։

Զդուշացէք սոր նմանութիւններէ։ Տոգթոր Լալորի ճշմարիտ ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կնքավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England։ Ուրիշ ոչ մի դեղ չի կրեր։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ է ֆրանսական բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոյիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին կալոշ	զրշ 95	Պալատական կալոշ զրշ	45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 40
Մոյկ	» 150	Կանանց սկարբին	» 45
Սկարբին	» 52		

(291)

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ Ներկայացուցիչն քով,
65 Մ. ԼԻՄՄՐԻՆԳ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վլոմտաս, պահականորդին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 եւ 97։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Մէճիտի խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Այն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրնդոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս չրջազգեստներ, քուսկներ, օձաի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գալապաններ, թաղիներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց սեռնքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ՛ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով պիտի։

Զը հանուած ապրանքները եւս կ'առնուին և սուակը եւս կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 101

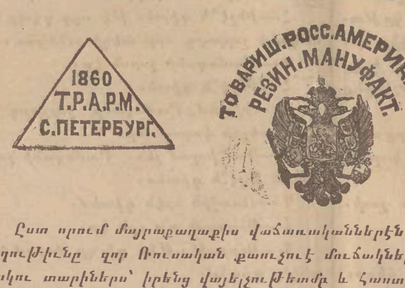

Ըստ որում մայրաքաղաքիս վաճառականներէն ոմանք, տեսնելով այն յաջող ջղոդութիւնը զոր Ռուսական քաուչուկ մուճակները (լոռիէ) կը վայելեն վերջին երկու տարիներս՝ իրենց վայելչութեամբ և հաստատութեամբ, այս տարի բերել տուած են ուրիշ երկիրներէ մուճակներ, որք կը կեղծեն ոչ միայն ներքսին վրայ գրուած կնիքներուն ձեւերն և գոյներն, հապա նաեւ կարմիր եռանկիւնը, պարտանձին կը համարիմ հասարակութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել այս կեղծերուն վրայ, ի վերեւ ներկայացնելով ռուսական մուճակներուն ճշմարիտ նշաններուն օրինակներն, որպէս զի Ռոսս և Ամերիկեան ընկերութեան արտադրութիւնք, որոց միակ ներկայացուցիչն եմ յԱրեւելս, չշփոթուին յիշեալ կեղծերուն հետ։

Կարելի է Ռուսական ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐԸ գնել իմ վաճառատունս, Մէյտանէքը փողոց, թիւ 54 և 56 (Պոլիս) և հետեւեալ վաճառատուններն։

Կ. Պոլիս, 8 Նոյեմբեր 1889 ԷՄ. ՄԷՐՃԱՆՈՖ

1. Միլ է էօն Արդիվէ, Պահչէ Գաբու, թիւ 24
2. Իզմիր, Մեծ փողոց Բերայի, թիւ 433
3. Վէնդուրա եղբարք, Եիւքսէք Գալաբրիա, 633։

Մա. Գնուած ատեն ուշադրութիւն ընել թէ յիշեալ նշանները կան մուճակներուն վրայ։ 45

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211 - Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կոշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կոշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին։

Պոթին կալոշ	զրշ 95	Պալատական կալոշ զրշ	45
Պոթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 40
Մոյկ	» 150	Կանանց սկարբին	» 45
Սկարբին	» 52		

(291)

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 ՃԷԼալ-պէյ խանի տակը 10

ՋԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԼՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գտած է։

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ
ՄԵՆ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԻՆԵՐԸՆԶԱ ՓԱՒՈՐ 52

ՇՈԳԵՆԱՒԱԳԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ

Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսելիոյ և Բորդոյ դէպ՝ կանոնաւորապէս բանով

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Աբրանդ որ փետր. 19ին Մարսիլիայէն և փետր. 26ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մրնէրեվ որ պիտի մեկնի մարտ 4ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղղակի և ապահովագրեալ

Նաւագնչքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒՆ
Թիւ 17-18 Քիւշլիք Միւլէք
371 Մոմճանէ փողոց, թիւ 14

ԱՂՈՒՄԱՆԱԼԱՐԱՆՈՒՆ ՓԷՊԻԼԻՍ Տ...

Պատիւ ունինք ծանուցանել մեզ թէ ԱՊՈՍՈՒԼԱՀ ԵՂԲԱՐՑ քով տան և հինգ տարուան աշխատութենէ և փորձառութենէ յետոյ, Բերայի Մեծ փողոցին մէջ ի թիւ 301 Տըմիրվիրի Վաճառատան վերեւ հաստատած ենք Լուսանկարչատուն մը Փէպիլ անուամբ։ Այս լուսանկարչատուն ազգի գիտութեան բոլոր կատարելագործութիւնները պիտի ունենայ։ Աշխատութիւնք փութով յառաջ կը տանուին։

Լուսանկարչական արուեստին մէջ մեր երկար փորձառութիւնը, հաստատութեան մեզ շնորհելիք փոխադրութեան արժանի երեւելու մեր հաստատ կամքին միացած, քաջալերական ապագայ մը ցոյց կուտայ մեզ։

Ուստի չենք տարակուսիր, Տ..., թէ մեր կարողութիւնը փորձելէ յետոյ, պիտի յանձիք մեզ շնորհել ձեր յանախորդութիւնը։

Ընդունեցէք ևայլն։

ՊՕՂՈՍ ԹՍԱՐՆՈՒԼԵԱՆ
46—75 ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ԱՐՍԷՆԵԱՆ
654 ԱԼԵՔՕ ԳԱՎՃԵԱՆ

ՔԻԻՆԱՐՑ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ոչ ոփոը երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլի և Ամերիկայի գիծը

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ռումբիա	7718	Գանատիա	4841
Եգիպտիա	7718	Պոմիդիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարսիան	2403
Ջաւանիա	5587	Ադրիա	2393
Սեքսոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալիա	4809	Թարիֆիա	2246
Սիբիա	4557	Բալմիրա	2144
Սէլէբէս	2148	Թրինիտատ	1899
Փեսար	1876	Մորոգոս	1855
Էրպուրգ	1614		

Մարդն չոգենաւը, նաւապետ Մաք Նէյ, ամսոյս 27ին Օտկայէն ատ դառնալով՝ հաւանօրէն ուղղակի Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւշլիք Հալիլ փաշա խան,
196 Գալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ